ฉิคิต

กระบวนแห่พระกฐินพยุหยาตรา

ชั้นเดียว

ทางสถลมารคแลชลมารค

สมเด็จพระเจ้าบรมวงษ์เธอกรมพระ

ฉิคิโนรส วรทรงนิพนธ์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ณ สิงคโปร์

ปีเถาะสัมฤทธิศก พ.ศ. ๒๔๕๙

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
สถิต
13 ก.ค. 2532
กรมศิลปากร

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ

กระบวนแห่พระกฐินพยุหยาตรา

ทั้งทางสถลมารคและชลมารค

สมเด็จพระเจ้าบรมวงษ์เธอชั้น ๓

กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ฯ ทรงนิพนธ์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ณสพานยศเส
ปีเถาะสัปตศก พ.ศ. ๒๔๕๙

แผนกที่ ๑ ข

ได้รับจาก กรมวิชาการเกษตร

เมื่อ ๒ ก.ค. ๒๕๓๑

เลขที่ ๒๒๗๓

เลขท่อง 104

๔๙ก.๙๑๑๕

เลขหมู่ ป๑๖๙ส

เลขทะเบียน น๓๒ป.๙๓๓๙

ฉบับนี้

พระยาบำเรอบริรักษ์ (สาย ณะมหาไชย) พิมพ์

แจกในงานศพ

พระยาสุนทรสงคราม (ถม ณะมหาไชย) ผู้บิดา

คำนำ

หนังสือลิลิต กระบวน แห่พระกฐิน พยุหยาตรา เรื่องนี้ ว่าโดยส่วนกระบวนกลอน เพียงบอก ว่าเปน พระนิพนธ์ ของ สมเด็จ กรมพระ ปรมา นุชิต ชิโนรส ฯ เท่านี้ก็พอแล้ว ไม่ต้องมีคำนำอิก ด้วยทราบอยู่ทั่วกันว่า พระองค์เปนจินตกวีไทย อย่างยอดพระองค์ ๑ พระนิพนธ์บทกลอนไม่ว่า เรื่องใด ๆ น่าอ่านแลควรอ่านทั้งสิ้น ในคำนำนี้จะ ว่าแต่ด้วยตัวเรื่องซึ่งสมเด็จกรมพระปรมานุชิต ฯ ท่านทรงพระนิพนธ์เปนลิลิตเรื่องนี้

การประชุมพลผึกซ้อมกระบวนยุทธ เปน การจำเปนสำหรับประเทศที่มีทหาร เพราะโดย ปรกติ ย่อมเอาทหารไว้อยู่ประจำการแต่พอ

สมควร ที่ไม่จำเปนจะต้องเอาไว้ประจำการ ก็ปล่อยให้ไปทำมาหากิน แลประกอบการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดโภคทรัพย์สำหรับบ้านเมือง ถ้าเวลาเกิดศึกสงคราม ก็เรียกบรรดาพลที่ปล่อยไประดมกลับเข้ามาประจำทำการ ศึกสงครามกว่าจะเสร็จจึงปล่อยไปอิก ประเพณีดังนี้ เปนการผ่อนผันให้สดวกทุกฝ่าย แต่มีข้อขัดข้องอยู่บ้าง เพราะผู้คนที่ปลดปล่อยไปอยู่ตามภูมิลำเนาเสียช้านาน เวลามีการเรียกกลับเข้ามา ความรู้ย่อมเรือรัง ไม่คล่องแคล่วในกระบวนยุทธ ใช่แต่เท่านั้น ถึงในส่วนการตรวจเตรียมจัดสรรเครื่องสาตราวุธยุทธภัณฑ์ แลพาหนะสำหรับกองทัพ ถ้าทอดทิ้งไว้จนกระทั่งมีการทัพศึกจึงตรวจตรากัน ก็ยากที่จะพรักพร้อมได้ทันการ ด้วยเหตุนี้ จึงรู้สึกเห็นความจำเปนทุกประเทศแต่โบราณมา ที่จะต้องเรียกระดมพลเข้ามาฝึกซ้อมกระบวนยุทธเปน

ครั้งเปนคราวโดยกำหนด การอันนี้จึงมีมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

การเรียกระดมพลเข้ามาซักซ้อม จำต้องกำหนดเวลาอย่าให้เสียประโยชน์ทางอื่น โดยไม่จำเปน เพราะฉนั้นในประเทศนี้ การระดมพลแต่โบราณมา ย่อมกำหนดในเวลาว่างการทำนา คือในฤดูเดือน ๔ เดือน ๕ เมื่อเก็บเกี่ยวเข้าขึ้นยุ้งฉางเสร็จแล้วครั้ง ๑ ในฤดูเดือน ๑๑ เดือน ๑๒ เมื่อปลูกทำนาเสร็จแล้วครั้ง ๑

การฝึกซ้อมเมื่อระดมพลคราวฤดูแล้ง ตามประเพณีแต่โบราณ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินมักจะเสด็จโดยกระบวนพยุหยาตราไปประพาศบ้า เช่นเสด็จไปนมัสการพระพุทธบาทเปนต้น เพราะฉนั้นผู้ที่อ่านหนังสือพระราชพงษาวดารจะสังเกตได้ ว่าเมื่อครั้งกรุงเก่า มักจะเสด็จขึ้นนมัสการพระพุทธบาทในเดือน ๔ ถ้าไม่มีการเสด็จประพาศ ก็

มีการแห่สนานโดยกระบวนจัตุรงคเสนา อย่าง
สวนสนามในพระนคร เปนประเพณีมีสงมาจน
ในกรงรัตนโกสินทร์ มีพระบรมราชาธิบายของ
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง
พระราชนิพนธ์ไว้ในเรื่องพระราชพิธี ๑๒ เดือน ตอน
ว่าด้วยพิธีเดือน ๕ โดยพิศดาร

ระดมพลคราวเดือน ๑๑ เดือน ๑๒ ประจวบฤดู
น้ำมาก จึงเปนเวลาซ้อมกระบวนเรือ พิธีที่เสด็จ
โดยกระบวนเรือมีในครั้งกรุงเก่าหลายอย่างคือ พิธี
อาศวยุช แข่งเรือ แลพิธีส่งน้ำเปนต้น ในฤดู
นั้นประจวบเปนจวรกาล ถึงคราวทอดกฐิน ซึ่ง
ตามประเพณีเมือง แม้กฐินของราษฎร ก็ย่อมมี
การแห่แหนครึกครื้น จึงจัดการแห่พระกฐิน เนื่อง
เข้าในพยุหยาตราในเวลาชุมนุมพลด้วยอีกอย่าง ๑

การแห่พระกฐินโดยกระบวนพยุหยาตรา มี
ทั้งทางบกแลทางเรือ แต่กระบวนต่างกันเปน ๒

อย่าง คือ พยุหยาตราใหญ่อย่าง ๑ น้อยอย่าง ๑ กระบวนแห่พระกฐินโดยพยุหยาตราอย่างใหญ่ ตามที่พรรณาในหนังสือลิลิตเรื่องนี้ มีแบบมาแต่ครั้งกรุงเก่า ถือว่าเปนกระบวนแห่ใหญ่อย่างเปนพระเกียรติยศงดงาม ถึงเอารูปริ้วกระบวนแห่อย่างนี้เขียนเปนภาพเครื่องประดับที่กรุงเก่ามีเขียนไว้ที่ฝาผนังโบถวัดยมแห่ง ๑ พึงลบเลือนเสียหมดเมื่อเร็ว ๆ นี้ พระยาโบราณราชธานินทร์คัดลอกรูปภาพไว้ได้บ้าง ได้จำลองลงสมุดจะพึงดูได้ในอยุทธยาพิพิธภัณฑ์ที่กรุงเก่าแห่ง ๑ ในหอพระสมุดวชิรญาณแห่ง ๑ มีรูปเครื่องแต่งตัวต่าง ๆ อย่างเก่าน่าดูหลายอย่างมาก ภาพกระบวนแห่ที่เขียนวัดยมกรุงเก่า มีผู้ได้ถ่ายไปเขียนไว้ที่ฝาผนังโบถวัดประดู่โรงธรรมอิกแห่ง ๑ ยังจะดูได้ในทุกวันนี้เหมือนกัน แต่ไม่สู้เหมือนของเดิมที่วัดยม ซึ่งเขียนราวเมื่อแผ่นดินสมเด็จพระนารายน์มหาราช

ในกรุงเทพ ฯ นี้ ก็ได้เอารูปร่วแห่พระกฐินกระบวนพยุหยาตราใหญ่ ที่มาแห่ในกรุงรัตนโกสินทร ออกเขียนเปนรูปภาพไว้ที่พระระเบียงรอบพระเจดีย์ในวัดพระเชตุพน เดียวนี้เห็นจะยังพอดูได้ แต่ชำรุดลบเลือนไปเสียมากแล้ว กระบวนแห่พระกฐินพยุหยาตราอย่างใหญ่ทางสถลมารคนั้น ที่จริงเปน ๒ กระบวน คือ กระบวนเสนาทั้ง ๔ เหล่า แห่ผ้าไตรพระกฐินกระบวน ๑ กระบวนเสด็จพระราชดำเนินแห่ ๔ สายกระบวน ๑ กระบวนพยุหยาตราอย่างน้อยนั้น คือ ไม่มีกระบวนจัตุรงคเสนา แห่ผ้าไตรพระกฐิน ผ้าไตรเอาไปคอยรับเสด็จไว้ที่วัด แห่แต่กระบวนเสด็จพระราชดำเนิน การแห่พระกฐินกระบวนพยุหยาตราอย่างใหญ่ นาน ๆ มีครั้ง ๑ อย่างแห่สนานใหญ่ ในรัชกาลหนึ่งไม่มีกี่ครั้ง วัดที่เสด็จพระราชทานพระกฐินทางสถลมารคด้วยกระบวนพยุหยาตราใหญ่ ปรากฏใน

หนังสือลิลิตนี้ว่า วัดมหาธาตุที่ ๑ วัดพระเชตุพน
ที่ ๒ วัดราชบุรณะที่ ๓ วัดที่เสด็จกระบวนพยุห
ยาตราทางสถลมารคได้สดวก ครั้งรัชกาลที่ ๓
ก็มี ๓ วัดเท่านี้เอง ต่อมาในรัชกาลที่ ๔ ที่ ๕
แลรัชกาลปัจจุบันนี้ เสด็จแต่โดยกระบวนพยุห
ยาตราอย่างน้อย กระบวนอย่างใหญ่เต็มตำรา
เห็นจะเปนครั้งหลังในคราวเมื่อแต่งลิลิตเรื่องนี้
กระบวนพระกฐิน พยุหยาตรา ทางชลมารคนั้น
ก็เปนอย่างใหญ่อย่างน้อยเหมือนกัน แต่กระบวน
แห่ผ้าไตรกับกระบวนเสด็จ เปนกระบวนเดียวกัน
ชั่วแต่ มีเรือ เอกไชย ทรง ผ้าไตร พระกฐิน นำน่าเรือ
พระที่นั่งไป กระบวนอย่างใหญ่กับอย่างน้อยแต่
ก่อนมาไม่สู้ ผิดกันนัก ถ้าเปนกระบวนอย่างใหญ่
ใช้เรือรูปสัตว์เปนเรือดั้งทั้ง ๑๐ คู่ ถ้าเปนอย่างน้อย
ใช้เรือดั้งทั้งหมด หรือเปนเรือครุฑเรือไชยชั่วแต่
เรือคู่ชัก ถ้าเอาแบบกระบวนที่ปรากฏในหนังสือ

ลิลิตนี้เปนหลัก การแก้ไขเพิ่มเติมกระบวน
พยุหยาตราทางชลมารค มามีเมื่อในรัชกาลที่ ๔
หลายอย่าง คือ เอาแตรสังข์ กลองชนะ แล
มโหรทึกลงในเรือดั้งอย่าง ๑ เรือพระที่นั่งตั้ง
บุษบก แลเอาเครื่องสูงลงรายทั้งในเรือพระที่นั่ง
แลเรือผ้าไตรพระกฐินอย่าง ๑ เห่เรือพระที่นั่ง
แลเรือไชยไตรพระกฐิน ก็พึ่งมามีเมื่อในรัชกาล
ที่ ๔ อีกอย่าง ๑

จะกล่าวด้วยเรื่องเห่เรือแทรกลงตรงนี้สักน่อย
บทกาพย์เห่เรือของเก่าตามที่ทราบกันอยู่ ตอน
ต้นเปนของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ หรือ ที่เรียกกันว่า
เจ้าฟ้ากุ้ง ที่เปนพระมหาอุปราชแผ่นดินสมเด็จ
พระเจ้าบรมโกษฐทรงแต่ง ตอนปลายซึ่งว่าด้วย
กับเข้าของกิน เปนพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จ
พระพุทธเลิศหล้านภาไลย ใช้กาพย์นี้เห่เรือพระ
ที่นั่งแลเรือผ้าไตรพระกฐิน ได้ยินมาช้านาน

ครั้นมาอ่านกาพย์เห่เรือดูโดยพิจารณาความ เห็น
ว่าไม่ใช่เปนบทที่แต่งสำหรับเห่เรือพระที่นั่ง หรือ
สำหรับเห่พระกฐินเปนแน่ ตอนต้นที่เจ้าฟ้าธรรม
ธิเบศร์ทรงแต่ง ซึ่งชมเรือกระบวนเสด็จแลชมปลา
ชมนกชมไม้ ดูทำนองสำหรับเห่เรือพระองค์ท่านเอง
เมื่อตามเสด็จโดยกระบวนเรือไปพระบาท บทตอน
หลังซึ่งเปนบทสังวาศ ทั้งที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ทรง
แต่งแลพระราชนิพนธ์ ดูเปนแต่งสำหรับเห่เรือ
ประพาศ เช่นเวลาไปเล่นทุ่งโดยลำพัง ไม่ใช่
สำหรับใช้ในราชการเปนแน่ เมื่อมาพิเคราะห์
เห็นในหนังสือคิดเรื่องนี้ ไม่ปรากฏว่ามีเห่เรือ
เวลาแห่พยุหยาตราพระกฐินเมื่อในรัชกาลที่ ๓ ก็
เห็นสมกับความสันนิฐาน คือ ทีพึงเอาบทนั้น
มาใช้เห่เรือ ในกระบวนเสด็จ ในชั้นหลังมาไม่ช้านัก
เพราะกระบวนแห่พระกฐิน พยุหยาตราทางชลมารค
อย่างใหญ่กับอย่างน้อย ไม่ผิดกันมากนัก

กระบวนพยุหยาตราอย่างน้อย จึงเปนกระบวน
ที่เสด็จพระราชทานพระกฐินโดยปรกติ กระบวน
อย่างใหญ่เว้น ๒-๓ ปีมีครั้ง ๑ แต่ทุกวันนี้เรือ
รูปสัตว์ แลเรือกระบวนอย่างเก่า ไม่มีกิจต้องใช้
ราชการอย่างอื่นนอกจากแห่พระกฐิน จึงชำรุด
ทรุดโทรมไปเสียมาก

จำนวนวัดที่เสด็จ พระราชทาน พระกฐินทางชล
มารคครั้งรัชกาลที่ ๓ บอกไว้ในหนังสือลิลิตนี้
ว่า ๕๗ วัด ที่จำนวนวัดมากถึงเท่านี้ ควรเข้าใจ
ได้ง่าย ด้วยครั้งนั้นถนนยังมีน้อย วัดที่ใช้
ทางบกได้ในปัจจุบันนี้ เช่นวัดบวรนิเวศ วัดราช
นัดดา วัดเทพธิดา วัดสระเกษ เปนต้น สมัยนั้น
ยังต้องเสด็จทางเรือทั้งนั้น อีกประการ ๑ มีคำ
ผู้หลักผู้ใหญ่เล่าสืบกันมาว่า เสด็จพระราชทาน
กฐินทางชลมารคแต่ก่อน พระราชทานวันละ
หลาย ๆ วัด ด้วยไม่ได้เสด็จขึ้นทุกพระอาราม วัด

ใดไม่สู้สำคัญ นิมนต์พระสงฆ์ลงมานั่งรับพระกฐินที่ท่าวัด เมื่อจอดเรือพระที่นั่งแล้ว เสด็จประทับอยู่ในเรือพระที่นั่ง ทรงถวายพระกฐินพระสงฆ์รับพระกฐินแล้วอนุโมทนาๆแล้วก็ออกเรือพระที่นั่งต่อไป พระสงฆ์รับผ้าไตรไปอปโลกทำสังฆกรรมในพระอุโบสถตามลำพังสงฆ์ ต่อที่เปนวัดสำคัญจึงเสด็จขึ้นพระอาราม แต่ถึงกระนั้นจำนวนวัดถึง ๕๗ ก็คงต้องเสด็จหลายวันอยู่

ในหนังสือลิลิตเรื่องนี้ สมเด็จกรมพระปรมานุชิต ฯ ท่านทรงพรรณากระบวนถ้วนถี่ แลมีที่ทำเนียบชื่อชัดเจน มีที่ทำเนียบบางอย่างซึ่งข้าพเจ้ายังไม่ได้พบในที่อื่น เช่นที่ทำเนียบชื่อระวางม้ารถพระที่นั่งเปนต้น ถ้าผู้อ่านเข้าใจศัพท์ซึ่งใช้ในวิธีกลอน อันจะศึกษาเข้าใจได้ไม่ยาก หนังสือลิลิตเรื่องนี้ เปนตำราให้ความรู้แบบแผนประเพณีราช

การแต่ก่อนด้วยอิกอย่าง ๑ ซึ่งผู้ศึกษาโบราณคดี ควรจะพอใจอ่าน หนังสือลิลิตพระกฐินเรื่องนี้ มีผู้กล่าวว่าได้เคยพิมพ์ครั้ง ๑ แล้ว แต่ข้าพเจ้าไม่เคยเห็น ด้วยหาฉบับพิมพ์ไม่ได้มานานแล้ว ในหอพระสมุดวชิรญาณก็มีแต่ฉบับเขียน แต่เปนฉบับดี กรมพระสมมตอมรพันธุ์ได้ทรงตรวจสอบเอง แลได้ทรงทำอธิบายหมายเลขไว้ เปนหนังสือซึ่งกรรมการหอพระสมุดเห็นสมควรจะพิมพ์ แต่ยังไม่มีโอกาศมาแต่ก่อน ครั้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๘ นี้ พระยาบำเรอบริรักษ์ (สาย ณะมหาไชย) ปรารภจะทำการศพสนองคุณพระยาสุนทรสงคราม (ถม ณะมหาไชย) ผู้บิดา มาหาริอกรรมการหอพระสมุดวชิรญาณ ขอให้ช่วยเลือกเรื่องหนังสือซึ่งจะพิมพ์แจกในงานศพ กรรมการจึงได้แนะนำให้พิมพ์หนังสือลิลิตแห่พระกฐินกระบวน

พยุหยาตรา โดยเห็นว่าจะเปนสารประโยชน์
เพราะเปนหนังสือดีดังอธิบายมาแล้ว กรรมการ
ขออนุโมทนาในส่วนกุศลบุญราษี ซึ่งพระยาบำเรอ
บริรักษ์สนองคุณบิดาตามน่าที่ของบุตร ตั้งแต่ได้
อุปการะเลี้ยงดูในเวลาเมื่อบิดาแก่ชรา รักษา
พยาบาลในเวลาเมื่อป่วยเจ็บ แลที่สุดได้ทำศพ
เมื่อมรณะภาพ บำเพ็ญการกุศลทักษิณานุปทาน
อุทิศผลกัลปนาสนองคุณ โดยความ กตัญญูกตเวที
อันเปนสัมมาปฏิบัติชั้นนักปราชญ์ทั้งหลาย มีองค์
สมเด็จ พระบรม ศาสดา สัมมา สัมพุทธเจ้า เปนต้น
ย่อมสรรเสริญ

ถวายพรพร.

หอพระสมุดวชิรญาณ
วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

สารบาน

โคลงบานแพนก	น่า	ก
ยอพระเกียรติ	,,	๑
กระบวนแห่พระกฐินทางสถลมารค	,,	๖
กระบวนน้ำ	,,	๗
กระบวนม้าชิ	,,	๗
กระบวนม้าจูง	,,	๑๓
กระบวนรถ	,,	๒๓
กระบวนราบ	,,	๒๕
กระบวนกลองชนะ	,,	๓๔
กระบวนช้างดั้ง	,,	๓๕
กระบวนพระยาช้าง	,,	๓๗
กระบวนช้างพระที่นั่ง	,,	๖๕
พระคชาธารทรงไตรพระกฐิน	,,	๗๐

กระบวนหลัง น่า ๗๘
กระบวนเสด็จพระราชดำเนิน ,, ๘๖
กระบวนแห่พระกฐินทางชลมารค ,, ๑๑๗
กระบวนเรือเสือ ,, ๑๑๗
กระบวนเรือแซ ,, ๑๑๙
กระบวนเรือนำนอก ,, ๑๒๑
กระบวนเรือรูปสัตว์ ,, ๑๒๓
เรือพระกฐิน ,, ๑๓๓
เรือนำใน ,, ๑๓๔
เรือพระที่นั่งทรง ,, ๑๓๔
เรือพระที่นั่งรอง ,, ๑๔๐
เรือตำรวจตามเสด็จ ,, ๑๔๑
เรือประพาศ ,, ๑๔๒
เรือตาร้าย ,, ๑๔๓
เรือเจ้านายตามเสด็จ ,, ๑๔๓
เรือขุนนางตามเสด็จ ,, ๑๔๔

โคลงบานแพนก

◎ ขบวนสถลชลมารคล้วน ลบองบท โคลงเอย
กรมหมื่นนุชิตชิโนรส เริ่มอ้าง
แถลงเลอกลักษณเสาวพจน์ นิพนธ์พากย์ นนา
เสนอพระเกียรติกระษัตริย์สร้าง สั่บพ้าดินเฉลอมฯ

◎ กรมไกรสรวิชิตเชื้อ เชอญรจ เรชแฮ
จดจัดขนัดขนบหมด มอบให้
เพียรพร่ำร่ำสฤษดิพจน์ ประมวญมาศ หลายแฮ
ปีนับกับกึ่งได้ เสร็จสนสมประสงค์

◎ จวบจุลศักราชใช้ ฉศก มโรงฤๅ
พันเศษสองร้อยหก ขวบแคล้ว
ทุติยาสาธเบญจก ศุกรสุกร ปักษ์นา
รังรักษ์ลักษณลิลิตแล้ว เล่มถ้วนสามแสดงฯ

จบ เสร็จเขบ็จบอกต้อง ตามขบวน แห่แห่
บ รมนารถราชอดิศวร เสด็จผ่าย
ริ รศพจนขานควร คดีโลกย์ แลพ่อ
บูรณ ฉบับสรัพพยุหย้าย บกน้ำดำเนอน ฯ

ลิลิตกระบวนแห่พระกฐินพยุหยาตรา

พระนิพนธ์สมเด็จกรมพระปรมานุชิตชิโนรส ฯ

ร่าย

◎ ศรีสิทธิเดชอดุลย์ วิบุลย์บุญญาดิเรก
เอกอิศราธิราช ชาดอเรนทรเช่นเชิญ เย็นพระยศ
เย็อกหล้า เชอดฟ่ากฟ้าให้ฟู ชูฟากไผทให้พ้อง
ถ่องพระสาสน์ทำนุก เทอดทางยุกดิ์ทำเนียบ
เทียบทศธรรมธำรง ทรงสิ่งสังคฤหพัสดุ์ จักรวัด
วัตรอำรุง ผดุงแดไพร่ให้ศุข ปลุกราษฎร์ให้ใจ
เกษม เปรมสมบรณ์ภลสวัสดิ์ ชจัดอริราช
อันตราย ชจายทุกช์ทวยชเรศร้าง ศร์อยุทชเยศ
เจ้าช้าง เผือกผู้พังสาม สารนา. ฯ

๏ กรุงรามเลอรุ่งหล้า เลอสวรรค์
เสนอสนุกนิสิ่งสรรพ์ สุดอ้าง
ไพชยนต์พิมลบรร เจอดจิ่ม หาวเฮย
หอแห่งสิ่ง หาศน์ห้าง หกฟ้ามาปูน ฯ

๏ ปราการทวารบ้อมเบี่ยม ปีนราย รอบนา
นองน่านพิศาลสินธุ์สาย โอบอ้อม
มวญหมู่อมิตรหมาย เมอลกระหม่า ขวัญเอย
โผอนอาตม์ขาดเศิกซ้อม สร่างเสี่ยนเศียรสยอง

๏ ภิญโญยศแผ่ผ้าน พสุธา
ตระเหลอดทุกแหล่งสิมา หมื่นไท้
เจียรจอมจักรจตุรา ทิปเทียบ ถิงฤา
ต่างแต่งปรักมาศ์ไม้ มอบเกล้าถวายถวัลย์

๏ สมภารสมโพธิพัน รำพรรณ นาพ่อ
ภูลเพิ่มทศพิธธรรม์ ทั่วทั้ง
อัษฎางคิกศีลสรรพ์ กุศลล่ำ สมเยย
มาศและมีแปดครั้ง ห่อนเว้นเปนเฉลิม ฯ

◎ ผจงแจกบริจาคเจ้า ไทผอง
ในนอกนครไป่ปอง เลื่อกหน้า
จตราปจเยศนอง นาเนก นับเอย
ครันครุ่นบุญท่านค้า ค่ำเช้าคราวหลาย ฯ
◎ โรงทานอุพารถ้วนสิ่ง สรรพวัด ถุเอย
สุปโภชน์เพียญชนพัตร เพียบตั้ง
อำนวยคณะบรรสัช สังฆ์สำ คหัษฐ์แฮ
อิกกับโอสถทั้ง เทศน์ถ้วนวันเสมอฯ
◎ แปดปางอุโบสถไท้ ท่านทาน
หิรัญวัตถ์อัฐบริชาร ท่านให้
เนื่องผนวชเนกบริพาร ผองไพร่ พร้อมเฮย
ปวงประจำงานใช้ ชื่นน้ำใจเชษม ฯ
◎ ในนิเวศน์นฤเบศร์สร้าง สังฆภัตร ทานแฮ
ทุกวิหารเวยงวัด ทวีหลา
ชีเชษฐแฉกตาลิบัตร เปลี่ยนพลุก สานนา
เวรละวันฉันเช้า ค่ำไท้ฟังธรรม ฯ

◎ เนื่องนิจมหิศเรศให้ บิณฑบาต ทานเฮย
จตุเวทวรามิศประสาท แซรกซร้อง
ปล่อยปวงมัจฉทวิชาติ เชองสี่ สัตวนา
ชิโณทกตกธเรศท้อง ธิราชอ้างแผ่ผล ฯ
◎ ทรงถวายนิจภัตรด้วย เงอนตรา
ทุกท้วพระราชา คณะนั้น
ทวยสงฆ์สำถานา อเนกนัก เรียนฤา
เดือนละเดือนไป่ขัน ขาดค้างฤาม่ ฯ
◎ ปางปี่นธเรศสร้างซ่อม กระษัตรา วาศฤา
ในนอกนครอโยทธยา ถิ่นถ้วน
เปนอาทรัตนสาศดา รามรุ่ง เรืองเฮย
กุก่องทองเถือกถ้วน สลับแก้วแกมศรี ฯ
◎ ฉลองก่อนอาวาศเก้า คราวกัน
โอรสราชสิทธสุวรรณ จากแจ้ง
รฆังสเกษกับพญาธรรม์ ท้ายตลาด
โขนหุ่นรบำรำแควง ดอกไม้ไฟหนัง ฯ

◎ ไตรครบสบสิ่งถ้วน พันสอง
กราบพระบั๊กจำลอง ลักษณ์ไว้
โอรสราชรังฉลอง เฉลอมโลกย์ แลฤา
ประสาทแด่สำส่งฆ์ได้ เครื่องพร้อมพรหมจรรย์
◎ มีเทศน์ทั้งทั่วเก้า อาราม รวดฤา
วัดละสามวันกัณฑ์ เท่าไซ้
เท้งทานพลานสนาม สลากหลาก หลายแฮ
ไก่ทรัพย์นับแจกได้ ชั่งร้อยสองครา ฯ
◎ เสร็จทรงซ่อมสร้างพระ เชตุวัน
โบสถ์วิหารหอธรรม์ เตอบตั้ง
รเบียงรเบียบบรร เจอดโลกย์ แล้วแฮ
รายรอบศาลาทั้ง มกุฎชุ้มทวารวาง ฯ
◎ เจดีย์เดอมด่งด้าว คัคณานต์
สร้างอิกสองสูงปาน เปรียบนั้น
ไสเยศพุทธไพหาร ใหญ่เย่อน ยลนา
เรียงรัตนปราการกั้น ก่อล้อมเวียนวง ฯ

◎ สมภารฦวนารถเกื้อ กุศลสรรพ์ กิจฤๅ
ร้อยโอฐออกรำพรรณ พร่ำพร้อง
หมื่นมาศหมื่นคนวัน ปีหมื่น หมายแฮ่
ฤๅห่อนสุดสารซร้อง สิ่งสร้างแสวงปุญ ฯ

◎ แถลงปางปี่นชเรศเผ้า ฦๅดล
แสดงพยุหผองพล ผาดผ้าย
ถวายทานกฐินสถล รัถเยศ
ไหยรถคชบทย้าย ย่างเยื้องยอชบวน ฯ

◎ มหาดไทยชุนหมื่นม้า สองทรง
ถือหักทองชวางธง เถือกพ้า
นำเนื่องเนกดุรงค์ เรืองพยศ ยาตรแฮ่
เดือนฝ่ายซ้ายชวาหน้า ชนัดรีวเรียงราย ฯ

ร่าย ๏ ฝ่ายชุนโจมพลล้าน เถลองแสะด้าน
ทักษิณ พาชินทร์ชอรวางมี วิรณรัศมีหม่เชียว
ซ้ายศรีเดียวดุจกัน ศรีสรรพางค์สมญา ชุน
อาชาซ้ายด้าน สท้านพลแสนเสนอนาม แต่ง
เพศสยามทแมงทมัด เสื้ออัตหลัดสวมอาตม์
เจียรบาดคาดสนับเพลา ผ้าชลิบเอาโอบหัว ตัว
สองชุนน่านำ ประจำจิ้นพาทย์สำรับ นับหนึ่ง
วางห่วางชนัด ถัดโทชุนกล้า ชุนหมื่นม้า
ขวาซ้าย ย้ายสองฟากแถวสถล ยลฝ่ายละ
ห้าสิบนาย โพกหนังลายรดน้ำ เหน็บกฤชด้ำ
จำหลัก สนับเพลาบ้กอเคือ เสื้อโหมดจีบ
เอวทรง วงบั้นเหน่งเอวอ้อม พร้อมกุทัณฑ์
จำทาย แพนมยุรพรายยะยาบ แล่งลูกจาป
เสียดท้าย แลสรหล้ายสรหล้าง สองข้างรัว
รัถยา ห่วางอาชาชนาบชนัด แสะสารวัด
อ่าอาตม์ มาศดาราก้าไหล่ มหาดเล็กใส่

สนอบพร้อย อย่างน้อยอัศหลัดเลอศ ขลิบ
พัตรเพรอศกรองทอง โพกเศียรสองบ้ากยก นุ่ง
เหน็บพกพิศเพรา สวมสนับเพลาชั้นใน ชิ่มโน
ไมยสิบตน เดอนหว่างพลม้ามวญ กลางขบวน
แสะผอง พวกบีกลองมลายู นายหนึ่งชูบีเบ่า
เหล่าเภริหกตน แต่งสกนธ์เสื้อสวม กรวมกาง
เกงลายล้วน สำรับถ้วนเจ็ดเต้า ต่างประโคม
โรมเร้า เร่งซร้องเสียงผสาน. ฯ

๏ สำนานต้นฤนาทก้อง โกลา หลแฮ
ถับถัดขนัดอาชา เคลื่อนคล้อย
ปลัดกรมหมู่หมวดขวา ซ้ายแสะ เห็จเฮย
ผูกเครื่องดาวดูพร้อย เพรอศด้วยเงอนงาม ฯ
๏ ทรงพลพาลผู้ชื่อ พันปลัด กรมเอย
ขับขี่กาพกัณฐ์ศัว์ ออกอ้าง
เกษาลีอัศ วราช แลฤา
เดินแต่ฝ่ายขวาข้าง รเบียบริ้วทิวสถล ฯ

◎ ภุมรีรัตนมิ่งม้า
พันชื่อชาญพลแสน
โดยเฉวียงรัถยายล
เฉกเช่นพายุพ่าห้อ้าง
◎ กำพลพัตรผู้แสะ
ชุนดุรงค์สงคราม
กำพลรัตพรรณงาม
หนทักษิณยาตรย้าย
◎ อัษฎงคตชื่อช
แลเล่ห์โลหิตทา
ชุนรามอัศดรนา
เฉวียงฝ่ายหมายคู่ถ้วน
◎ ชุนพาชชาติผู้
เถลองเมฆมาลาไหย
แซรมศริ์มรกฎไพ
เดอนดับโดยสดำด้าว
หมิกสกนธ์
ชิคว้าง
เหยาะย่าง ยงเฮย
ออกท้าเทียมเสมอ ๆ
เสนอนาม
เห็จผ้าย
เงื่อนแง่ ศริเฮย
ยิ่งม้าแมนจร ๆ
อาชา ชาติเอย
ท้วล้วน
ยกขับ ชิแฮ
ทชันหล้นสอง ๆ
แซรงใน
หินห้าว
บูลย์เลอศ ลักษณ์เฮย
แห่งท้องสถลทาง ๆ

◎ เมฆาพิลาศเพียง พายุไหย ยานเฮย
ชุนราชอาชาไนย ชื่ออ้าง
เลอสถิตย์ปฤษฎางค์ไคล คลาย่าง น้อยนา
มรกฎแซรมศรีข้าง ขนัดซ้ายผายผยองฯ
◎ หมื่นยุทธพิไชยแต่งตั้ง ถานา ศักดิแฮ
เหอรพหลอาชา ชาติย้าย
สมเญศทิพยโสภา กระเดียวลักษณ์ แลฤา
โดยปรักษ์ทักษิณผ้าย พยศเต้นตามชบวน ฯ
◎ หมื่นไกรเพ็ชรหมู่ม้า เกราะทอง
ธำรงดุรงค์เรืองผยอง ยาตรเยือง
สุธาทิพยกระเดียวประลอง แส้ฟาด พ้อนเฮย
เดอนฝ่ายซ้ายสถลเบื้อง ขนัดริวทิวเรียง ฯ
◎ ปลัดกรมกรมม้าแปด กรมหมาย
แซรงนอกแซรงในหลาย เหล่าถ้วน
อาสาเกราะทองสาย ถือทมัด มือเอย
อิกหมู่ม้าต้นล้วน ชลิบผ้าเศียรพัน ฯ

◎ อาภรณ์พิลาศสั้น สำหรับ อาตม์เอย
เสื้อใส่อัตหลัดยยับ อย่างน้อย
นุ่งสองบ้กยกสนับ เพลาเพลาะ เชองแฮ
ตาวสพักผักหุ้มพร้อย เพรอศด้วยไหรญ ฯ
◎ เจ้ากรมกรมม้าทั่ว แปดกรม
เถลองอัศวเครื่องถม บัดแพร้ว
ล้วนเลอศลักษณอุดม รวางช้อ มินา
เหยาะย่องสองฟากแคล้ว คลาศเต้าตามชบวนฯ
◎ สุยามพรรณกันฐูศ์เพียง นิลกาพ
หมื่นชอชำนิภูบาล หนึ่งอ้าง
ชชับชยับผยองทยาน พยศยิ่ง ยลเฮย
หนแห่งทักษิณข้าง ชนัดม้ามวญพล ฯ
◎ ชำนาญภูเบศร์ผู้ หมื่นมี นามนา
เหอรเห็จไหยยานล์ ลาศย้าย
อัญชันโชติพาช์ เชมาภาพ พิศแฮ
เหย่าย่างทางแถวซ้าย แสะริ้วรายเรียง ฯ

๏ ปัศวหล่ำโลหิตแต้ม ตนเส่มอ
หลวงวิสูตรอัศดรเลอ ลาศ์เต้า
ชวาแชวงแหงอาเภอ สถลมารค นนนา
เยื่องย่องว่องฝีเท้า เทียบม้ายนตร์ยล ฯ

๏ ปัทมราชชาติแส่ะร้า รงค์รบ
แลเล่ห์อังคาพยพ ครั่งย้อม
หลวงสุนทรสินธพ เถลองยาตร ผยองแฮ
หนอดรดพร้อม เพรอศ์สินสรรพางค์ ฯ

๏ ผ่านเชมาเสาวภาคย์พัน อินทร์ย์ แส่ะฤา
หลวงชื่อพิไชยมนตร์ ชิดล้อย
พาหวตามี่ รวางเร์ยก นามนา
ยลแง่งามงามน้อย ย่างเยื่องชวาแชวง ฯ

๏ หลวงศ์รีอัศวเดชชัน ขับอา ชาเอย
สมเญศ์ยศ์วายุพา หะห้าว
ดำผ่านพ่างเลชา ผจงรูป ไว้ฤา
เดอนฝ่ายซ้ายแถวด้าว โดดเต้นเผ่นผยอง ฯ

◎ หลวงทรงพลราบอ้าง ส่มญา
แส่ะชื่อชามพูมา นัศตั้ง
พิลาศลักษณโสภา พรรณภาคย์ เชิ่ยนเอย
เปนพ่าห์ชวาชนัดทั้ง แกว่นแกล้วกลางณรงค์ฯ

◎ ฝ่ายซ้ายหมายต้นเชือก พาชี
บัญญัติสหัสรังษี หนึ่งไส้
เชิ่ยวถ่องท้วอนทรีย์ สำอาด
หลวงปราบพลแสนได้ ชีแคล้วคลาชบวน ฯ

◎ ทั้งแปดพันโพกผ้า กรองทอง ชลิบเอย
ดาบส่พักฝักอุไรรอง หร่ามพร้อย
ส่นับเพลาเพลาะเชิองส่อง บักยก นุ่งนา
อัตหลัดเส่ออย่างน้อย ใส่ส้นส่วมกาย ฯ

ร่าย
◎ ฝ่ายชบวนม้าเดอน จุงดำเนอนมากหมวด
ดำรวจในซ้ายชวา รีวเส่นากุฎส่วม กรวม
กางเกงเกี่ยวลาย หมวกหนังทายเศี่ยรเทรอด
เทอดธงหักทองชวาง ส่องตนทางซ้ายชวา คลา

คลี่นำขนัดเดอน เกมอดหมู่นอกดำรวจ หมวด
สดำเฉวียงเรียงราย หมายเท่ากันดังนั้น ภู่สาม
ชั้นทวนมาศ ถือเถือกดาษรัถยา เสื้อเสนากุฎ
กรวม กางเกงสวมศรีชาด คาดสายใส่หมวก
หนัง ทังขุนหมื่นดำรวจ นอกไตรตรวจเกมอด
มวญ ชบวนธงจชาบขนัด เปนสารวัดสี่นาย
หมายหมื่นขุนดำรวจสนม สองกรมสี่ดุจกัน
สรรค์เอาเปนสารวัด ขนัดพลเทอดทองทวน
เสื้อลายกระบวนเสนา กุฎกายาใส่สวม หมวก
หนังกรวมกระบานทรง อลงกฎกาญจนพะพราย
รดน้ำลายพื้นแดง ดูสุกแสงฉานเฉอด สองบั๊ก
เพรอศพัตรา เล่ห์เลขาฉลุลาย นุ่งเหน็บชาย
พกม้วน ล้วนเอวโอบเกี้ยวลาย กระบี่สพาย
ผ้กหนัง ทังแปดตนกลกัน ปั้นเตือนตรวจพล
ผ้าย พิศพหลยาตรย้าย ขนัดริ้วเรียงรัน ฯ

◎ ถัดนั้นนายหมวดสอง ไพร่หลวงกองกรม
นคร ถือมกรธวัช เดินนำขนัดรวเรียง เปนคู่เคียง
กันไต่ ใส่เสนากุฎสนอบ กางเกงกอปรวเกี้ยว
ลายโอบเอียวเอวงาม หมวกหนังทรงเทรอดหัว
ตัวพลไพร่ในกรม แต่งอาดมต่างเยี่ยง เปน
กระเหรียงเรียงราย ทายน่าไม้ทมัดมือ คือช้างละ
สิบห้าตน สามสิบคนคณนา หว่างโยธาชรดื่น
หมื่นขุนกรมเมืองมาญ ตรวจตราชบวนแจงจด
เปนสารวัดสามนาย เสือกระบวนลายผ่องผุด
เสนากุฎสวมกาย สองบ่กลายนุ่งคาด เกี้ยว
สำอาดเพราเพรอศ เทรอดหนังลายทองถกล
พื้นแดงยลฉาดฉาย สพายกระบี่ฝักหนัง ทังสาม
แต่งดุจกัน สำดับพรรค์ไพร่หลวง ปวงกรมม้า
หมู่ลาย ถือแส้หวายเชอดชู บิดทองตกูต้นปลาย
ทวยทายคทากล่อมกลิ่ง ยี่สิบพิ่งพรรณา ซ้าย
ขวาข้างละสิบตน ทวยสัประทนเกล็ดเชอด ฝ่ายละ

โทเทอดคัคณานต์ สามหมู่ประมาณสี่สิบสี่ คลี่
ไคลไต่ตามทาง กางเกงนุ่งริ้วริ้วลาศ มงคล
สกระหลาดแดงฉน พันเอวลายแลถกล ถวน
ท่วดนดุจกัน สรรค์ชุนหมื่นอาชา คลาห่วาง
ริ้วทิวชนัด เปนสารวัดสี่นาย ส่องบั๊กลายนุ่ง
ล้วน ม้วนชายเหน็บชายพก ตกแต่งตนอย่างยุทธ
เสนากุฎกระบวนลาย สวมใส่กายเกี้ยวคาด
หมวกหนังมาศน้ำรด พันแดงสดศรีตระศัก
กระบี่ฝักหนังสพาย ถัดริ้วรายไพร่หลวง ปวงพล
กระบี่กลองชนะ เดอนระยะรายเรียง เคียงชวา
ซ้ายฝ่ายละหก ตกแต่งตนอเค้อ, เสือกางเกง
ทมัดทแมง ปั๊ศตูแดงฉันเฉอด สวมเทรอด
กลิบลำดวน คำนวณสิบสองนับ กับจ่าบี๋ดำเนอน
หนึ่งนายเดอนโดยสถล แต่งตนต่างผองพวก
หมวกลำดวนปั๊ศตู ศรีแดงดูเหมาะเหมง เสือ
กางเกงมัศหรู อยู่ระหว่างแถวสอง ประดอง

ชวาบี่เบ่า เหล่าชุนหมื่นในกรม อ่าอาตม
แจงจัด เปนสารวัดหนึ่งนาย แต่งกายกลสารวัด
ชนัดนิกรกล่าวแล้ว แลเพรอศแลแพร้วแพร้ว
พร่างหล้าสรหลมสรหลอน. ฯ

๒ ◎ ดับอัศดรดื่นม้า ตัวละตัวใช่ช้า
ต่างเต้าตามกัน ฯ
◎ ล้วนเลือกสรรแส่ะต้น เทศแท้แลเลอศล้น
เล่ห์ม้าแมนผยอง ฯ

๓ ◎ ไพร่หลวงกองสินธพ ครบจุงม้าละสี่ล้วน
นับยี่สิบอัศวถ้วน แปดสิบไส้ทนายมโน ไมยนา ฯ

๔ ◎ พันโอ่อาตมใส่เสื้อ บัศตู แดงเฮย
แซนครึ่งชลิบโหมดดู ดั่งห้วน
หมวกนาลิวันช
สักระหลาดชาดศรีสัน เสร็จทั้งกางเกง ฯ

◎ แถลงนามมวญม้าซ่ง　　จุงถิ ถาศ์แฮ่
ที่หนึ่งสังขรัศม์　　เออกอ้าง
ศรีอ่อเลอศ์อินทรีย์　　ส่อาดอาศม์ เอียมเอย
เสมออมรมาส่ร้าง　　ส่ฤษดิไว้เฉลิมเวียง
◎ ฉม้ายแม้นเชียนชอช　　อาชา ชาติเอย
ดำผ่านที่โทคลา　　คลาศ์คล้าย
ราหูจับจันทร์นา　　มกรหมิก เหมือนฤา
เดอนที่ตรียะย้าย　　พยศ์เต้นเห็นงาม ฯ
◎ ผ่านเหลืองชเษียรสมุทอ้าง　　อัศส่า นามเอย
หล้นที่ส่โสภา　　ยาตรเยือง
แสะศรีประภัศรกา　　ยาพ่าย ศรีฤา
ถับถับดับเบญจเบือง　　บาทย้ายผายผัง ฯ
◎ หนหกแดงผ่านพ้น　　อินทรีย์
ชนานวิเวกเวหาม์　　ชื่อม้า
ลำดับสับแซรมศ์รี　　ทรายส่อาด อาตม์เอย
บัญญัติผยองยาตรพ้า　　ยิ่งพ้าแส่ะแส่ดง ฯ

๏ ที่อัฐอัศวเลอศล้ำ เหลื่องศรี
เสาวภาคย์พรรณโสภี ผ่องแผ้ว
ไหรญรัศมีม้ รวางเรี่ยก นามนา
ชาญศึกฮึกหาญแกล้ว กล้นกล้ากลางสมร
๏ อัศดรดำแหน่งเก้า กายา เชี่ยวแช่
เฉกพิรุณอาชา ช้อตั้ง
ดารินทรดารา ไหยราช
เรวรีเท้าทั้ง เทศแท้เผ่าพงษ์ ฯ
๏ อัศวราฤทธิม้ามิ่ง มรกฎ แซรมเอย
เดอนทิทศาคลา เคลื่อนคล้าย
สิบเอ็ดอัศดรบท จรดับ นันนา
นามกนกภูษาผ้าย พยศเยื่องเหลื่องพรรณ
๏ ทวาทศสินธพผั แดงพงษ์
บัญญัติสุริยบรรยงก์ ยิ่งแกล้ว
แสดงแสะสิบสามมง คลพ่า หนเฮย
เสนอชื่อพวงเพ็ชรแพร้ว เพรอศพ้อสอกาย ฯ

◎ จารุณรัตนชื่อล้วน
สิบสี่จรดลโดย
นามหงษ์พิมานยล
สลิดย์ชี่สิบห้าย้าย
๑ โสพศยศเกร่อนแก้ว
หนึ่งชื่อเหมมงคล
ตำแหน่งสิบเจ็ดถกล
พื้นเผ่าสินธพทั้ง
◎ เชจรจรัดเรียกร้อง
ศรีล่อแลสำอาด
อัษฎารศายาตร
เล็งแต่เหล่าม้าต้น
◎ จามรมาศออกอ้าง
เหลืองหลั่นลดาถาน
ราชสินธพพาชี
นับยี่สิบแสะเต้า
เหลืองสกนธ์
ดับผ้าย
อย่างชาด ศรีเอย
ย่างน้อยในชบวน ฯ
ผลิกชน ชาวนา
แต่งตั้ง
กายกนก พรรณพ่อ
ทั่วสันแสะผอง ฯ
ดุรงค์ราช แลฤา
เอียมพัน
พยศย่าง อยู่นา
ต่างเต้นเผ่นผยอง
รวางม์ ศรีเฮย
สิบเก้า
สุพรรณพ่าง พรรณนา
แต่ม้าจูงจร ฯ

◎ มวญม้าผูกภู่พร้อม ขลุมวง
พานแถบซรองหางทรง ใส่ถ้วน
ดาวมาศกุดั่นลง ยาฉลัก ลางแฮ
ลางจุกมังคุดล้วน นากบ้างอย่างหลาย
◎ ลางดาวถมบัดผ้า ปกปฤษ ฎางค์เอย
อัตหลัดเข้มขาบพิศ เพรอศแพร้ว
ลางเหล่าหักทองติด ตฤงเลื่อม หลากแฮ
ตาบมุขสุกแส่งแก้ว กุดั่นเพียงพิศวง ฯ
◎ ไพร่หลวงกรมม้าหมู่ มีมือ
ต่างโตะกล้วยอ้อยถือ เทอดเต้า
ต่างทายม่อทิกคือ ปรักขจิตร เจียวพ่อ
แสะหนึ่งสามนายเข้า ติดต้อยหลังตาม ฯ
◎ ยี่สิบส่ำมิ่งม้า มวญหมาย
หกสิบเถมอลพลหลาย เหลาถวน
กางเกงวิลาศลาย ริ้วคาด ลายนา
สักระหลาดมงคลล้วน ใส่ด้วยแดงศรี ฯ

◎ นายม้าขุนหมื่นม้า จุงผอง
อิกพุดาษนุ่งส่อง บั๊กผ้าย
เกียวคาดอาตมประลอง แส้บั๊ด ไปเฮย
แส่ะส่องนายย้าย ย่างเต้าไต่ตาม ฯ

◎ กำกับเครื่องม้าทั่ว ทุกอา ชาเอย
ม้าหื่งส่องนายคลา คลคล้อย
ยี่สิบนับอัศสา สี่สิบ ทนายแฮ
ประจำครบส่บแส่ะต้อย ต่างต้อนเตือนจรัดฯ

◎ พันเภาพาหะผู้ หัวพัน
กรมมหาดไทยได้สรรค์ ขนัดม้า
โดยริตราชฉบับบั่น เปนพนัก งานเฮย
ตำแหน่งขนบคู่หล้า เล่หันแต่ปาง ฯ

๒
◎ ห่างนันพาทย์จันเต้า หกตนจรดลเร้า
เรงซรองเสียงรดม ฯ

◎ ดำรวจกรมนอกล้วน เสือเสนากุฎล้วน
คาดเกียวเหมาะเหมง ฯ

◎ นุ่งกางเกงแดงจ้า หมวกหนังใส่ทั่วหน้า
นับได้สิบนาย ฯ

◎ ทายธงตราบเพื่องเพื่อย ขวาซ้ายฝ่ายละห้าเรือย
ยาบย้ายปลายปลิว แลนา ฯ

◎ นำรถฝรั่งหนึ่ง สินธพชิงเทียมไส้
สองศรีแดงดุจไส้ เลือดย้อมยงงาม ฯ

◎ หนึ่งนามแดงภาณุมาศ หนึ่งแดงชาดฉาบอ้าง
สองแสะเทียมสองช้าง แอกฝ้ายผันผยอง ฯ

◎ ที่สองอย่างจันรถ แสะเทียมจรดเดียวผู้
แซรมสร้อยสนเสนอรู้ เรียกร้องนามดุรงค์

◎ รถทรงฝรั่งที่สาม งามเทียมโทมิ่งม้า
ศรีหมอกม้วสลัวหล้า หลากล้ำดำกล ฯ

◎ ตนหนึ่งหมอกลม้ายมุก หนึ่งหมอกขมุกขม้วตั้ง
นามตำแหน่งรวางทั้ง คู่ไว้เฉลิมเวียง แลฤๅ ฯ

๏ เสี่ยงกงรถกึกก้อง ธรณี ดดเอย
กรมแสะเปนสารถี
อ่าอาตม์พิลาศสุกศรี
แขนครึ่งเสื้อขนาดน้อย
◎ มีไตรในรถทั้ง
ขุนหมื่นศุภรัตจัด
ละรถละนายนัด
กำกับสำหรับได้
◎ พอกขาวครุยเสื้อใส่
เกียวนุ่งสองบั๊กกด
ทนายรถรถละสี่ชน
สามรถทวาทศ์ชี้
◎ ล้วนสี่ดำรวจได้
ตกแต่งเครื่องอลงกฎ
กางเกงกรีวหมด
แดงจรัสบั๊ศตูล้วน

แดงบั๊ศ ตูนา
กับทั้งกางเกง ฯ
ไตรรัถ แลฤา
แจกให้
หมายมอบ เขาเอย
อย่เผ้าพนักงาน ฯ
ข
ส่วมตน
กล่าวก์
บริรักษ์ รถฤา
พวกผู้ตามประจำ ฯ
ข
คุมรถ
ถ่องถ้วน
สนอบครง แขนเฮย
อิกทั้งมงคล ฯ

ร่าย ◎ ดับชบวนพลเดอนเท้า เต้าลำดับรถไตร
กรมมหาดไทยชาญยุทธ พันไชยธุชสมญา ถือ
ธชาเก้าชาย นำริ้วผายหว่างกลาง วางชนหมื่น
ตำรวจใหญ่ ไต่ตนละกรมขวาซ้าย เทอดธวัชผ้าย
ผังผาด ห้าชายยาตรานำ ฝ่ายเฉวียงสดำชนัดแห่
แง่สำอาดอ่ายุทธ เสนากุฎริ้วสนอบ กางเกงกอบ
กลกัน ลายเกี้ยวพันธ์เอวรอบ งอบหนังบัง
กระบานบน สามตนแต่งดจกัน นำริ้วขันธโยธา
ทวยคาบศิลาสินาศ อิกพยุหบาตรไพร่หลวง ปวง
พลสิบสี่ชบวน มวญนายหมวดตามกอง ไพร่
หลวงผองสิบสี่ชนัด ถือธวัชมกร คู่คนจรริ้วขั้น
ดั้นนั่วทุกหมู่ แต่งบตู่ตนตาม เฉกชนสาม
ก่อนพร้อง ทุกพ้องกรมไพร่หลวง ปวงชุนหมื่น
แจงจัด เปนสารวัดทั้งมวญ สิบห้าชบวนโดยดับ
นับแปดผู้เสมอกัน ใส่หมวกสุพรรณพันหนัง
แดงศรทั้งเนกนาย สองบ่กลายนุ่งล้วน เกี้ยวคาด

ถ้วนเอวอ้อม พร้อมเสนากุฎสนอบ กอบกระบวน
ฉฉุดาย กระบี่สพายหนังฝัก สรพรักพิริยไตรตรา
ทวยโยธาทกชนัด จัดในรหว่างพยหบาตร พาทย์
สำรับหนึ่งมี ห้าตนตีสี่หาม แต่งตัวตามตนพวก
ตุ้มบีหมวกอเคอ กางเกงเสื่อสวมอาตม์ ถ้วน
สักระหลาดแดงศรี มีเหมือนกันทั้วทั้ง สิบห้า
ชบวนพลตั้ง แห่เต้าตามสถล แลนา ฯ

๓๐ ตนชุนหมื่นสี่ตำรวจ หมวดองครักษ์ตัวแกล้ว
ชี่รถรันแทะแคล้ว ห่างท้ายชบวนประจำ ชนัดนา
๔๐ รถต้นกัมพุชด้าว ดายหลัง คาแฮ
กลองแชกคนตีประนัง นั่งชร้อง
กางเกงปัศตูทัง สนอบชาด ศรีเอย
สวมหมวกลำดวนป้อง ปกเผ้าสามตน ฯ

◎ เทียมโคโทเทียบเต้า ชักลี ลาเอย
กรมเกษตรเปนสารถี แต่งให้
กรคริ่งสนอบใส่ศรี แดงบัศ ตแย
อิกกับกางเกงไช้ เฉกเสือไบ่แปลง ฯ

◎ ถัดรถสิบสี่ถ้วน ทุกชนัด
ลางเทียบลางเทียมสัตว ส่ำซร้อง
กาษรอุศุภอัศว์ ลาหลาก หลายแย่
เครื่องครบสิบสิ่งต้อง แต่งถ้วนทกพรรค์ ฯ

◎ ดำรวจชิรถเสือ เสนา รถฤา
สวมสอดใส่กายา เหมาะหมั้น
กางเกงกระหมวกนา เนกกนก วาดเอย
พันต่างตามศรันน แห่งรวพลชบวน ฯ

◎ ผักปรักตาวแต่งถ้วน ตนสพาย
ต่างเวียดเกาบิดสาย สอดคล้อง
ทนต์สารส่ำเสนงหลาย เฉลากล่อม กลิ่งเฮย
ทุกท่วรันแทะซร้อง สบสันทั้งมวญ ฯ

◎ รถเทียมสินธพทั้ง ดาถี ตาศแฮ
กรมแสะเปนสารถี ขับผ้าย
รถโคค่มหิงษ์มี ทนายนั่ง น่าฤา
คือหมู่กรมเกษตรย้าย ประฎักต้อนผายผัง
◎ สารถีแซนสั้นสนอบ ส่วมตน
แดงชลิบโหมดมงคล คาดเกล้า
กางเกงกอบดั่งกล ก่อนกล่าว นั้นนา
ขับรถบทจรเต้า หว่างรีวทิวแถว ฯ
◎ ขบวนหนึ่งมกรธวัชชั้น รีวสอง
พาทย์หนึ่งบรรเลงประลอง ศัพท์ซร้อง
สารวัดแปดตนผอง ไตรตรวจ แห่นา
รันแทะหนึ่งกกก้อง ครั่นครื้นกงไกว ฯ
◎ เครื่องประดับรถหนึ่งไส้ มีเสา สี่แฮ
ดัดพิดานดูเพรา เพรอศตั้ง
เสาน่าเหน็บทวนเฉลา ส่องเล่ม แลเฮย
เสาฝ่ายหลังง้าวทั้ง คู่หมันตริงตรา ฯ

◎ สองบานเชนสุรัดไว้ ในพนัก
สองเล่มกระบี่หนังฝัก ผูกหมั้น
พิดานวิลาศลักษณ์ ลายเสาวตร ศรีเอย
รบายเพลาะแพรสองชั้น เฉอดพ้าฟูโพยม ฯ
◎ ไพร่หลวงอาวุธหมั้น มือไกว กวัดแฮ
สิบเอ็ดขบวนทหารไทย ท้วถ้วน
แปดสิบสำพลไกร เสมอทุก หมู่นา
ตนแต่งต่างอย่างล้วน หมวกเสื้อต่างศรี ฯ
◎ เสนากุฎเสื้อใส่ กางเกง
ลายคาดอาตมเหมาะเหมง โอบอ้อม
หมวกหนังต่างลายเลบง ลบองหลาก ศรีนา
แต่งต่างหมู่ดพร้อม พรั่งเต้าตามขบวนฯ
◎ เกณฑ์หัดแสงสินาศถ้า จำทาย
หินคาบเสนงดินสพาย ท้วถ้วน
สองฟากละสี่สิบนาย ผจงแต่ง ตนนา
ครบเครื่องศรีดำล้วน พิฦกพันพิงชาม ฯ

◎ อาส๋าทวนมาศ์เต้า　　ไต่ถัด น้ันนา

ผูกภู่ขาวทั้งขนัด　　หนังชั้น

ซ้ายขวาคู่แจงจัด　　กดก่อน กล่าวเอย

แต่งเครื่องแต่งคู่หมั้น　　ทมัดถ้าทวนถือ ฯ

◎ ทำฉุธนูเงือดเงือ

สพักแล่งจาปทแมง

ศ์รีเชียวเครื่องครบแสดง

เดอนดับโดยขนัดพร้อม

◎ ทหารในเงื่อเงือดง้าว　　งอนชู เชือดฤา

แต่งเครื่องแดงศ์รีดู　　ดื่นแคถ้ว

ล้อมวังโล่ห์กำพู　　พิจิตรกวัด ไกวเฮย

ตาวง่าอ่าเครื่องแพรัว　　เพรอศ์น้ำเงอนศ์รี ฯ

◎ เรือกรรคทาถ้วนสี่　　ศ์อกกร กุมแฮ

สวมเครื่องแดงอาภรณ์　　สุกจ้า

ตาวคู่หมู่เถมอถมอญ　　คระวี่ว่อง หัดถ์เฮย

ประดับเครื่องเรืองรุ่งฟ้า　　ม่วงล้วนแถแสยง ฯ

◎ อาสาขวาซ้ายเทอด ตรีศูล
แดงอ่าอลงการ์จรูญ จรัสหล้า
รามัญมาศดังทูน ทายดาบ เดอนเอย
ครบเครื่องเหล็องท้าวหน้า ขนัดเต้าตามสถล ฯ
◎ เดโชท้ายน้ำพวก อาสา ใหญ่แฮ
ถือดาบชเลยลา ล่วงผ้าย
แดงศรีส่ำสรรพา ภูษิต สวมเอย
คลาค่ดคล้ายคล้าย คล่ำแคล้วแนวขบวน
◎ อาสาเขนมาศขึ้น เขนคระแวง
ใส่เครื่องศรีดินแดง ดินผ้าย
เกณฑ์หัดอย่างฝรั่งแปลง ตนต่าง ฝรั่งฤา
ทรงสินาศหอยโข่งท้าย สพักทั้งดินเสนง ฯ
◎ ไพร่หลวงกรมท่าพิน ผจงกาย แต่งเฮย
อย่างแขกเทศทั้งหลาย เหล่าถ้วน
กระบี่โล้งง่าจำทาย เสโล่ห์ หนังนา
ลายวิลาศอาตม์อ่าล้วน หมวกเสือกางเกง ฯ

◎ อาสายี่บุ่นเงือ ขวานปลาย ทวนฤา
ผูกภู่แดงสลัดชาย หนึ่งชั้น
แต่งตนเปลี่ยนแปลงกระดาย กระหลับเพศ จินแฮ่
เดอนถัดขนัดแขกนั้น เนืองรวิทิวเรียง ฯ
◎ อาสาจามแต่งแม้น มลายู เยียงเฮย
เหน็บกฤชไกวหอกชู คู่แคว้ง
บั้นเหน่งคาดดำรู รจิตรบ่รัก เฉลาแฮ
หนังโพกพันผจงแสร้ง ฉลวันกำมลอ ฯ
◎ กางเกงกับเสื้อใส่ สวมกาย
ดอกมาศกระบวนจีนลาย เลอศ้น
ซ้ายขวาละสี่สิบหมาย แปดสิบ ผสมแฮ
เดอนคู่เคียงเรียงต้น เชือกผ้ายพลผอง ฯ
◎ พันพิมอนราชผ้ หัวพัน
กรมมหาดไทยได้สรรค์ สี่พ้อง
ล้อมวังกับเรือกรร กรมท่า
เกณฑ์หัดแสงปืนต้อง แต่งตั้งแห่แหน ฯ

◎ หัวพันเทพราชผู้ นามแสดง
กรมพระกลาโหมแจง จัดถ้วน
พยุหบาตรยาตราแถลง ลักษณ์กล่าว ไว้นา
ครันครบขนบขนัดล้วน แห่หน้าเหล่าหลายฯ
◎ ทำลุท้ายน้ำกับ เดโช
เขนมาศทวนทองโท ตรวจตั้ง
อาสาส่ำสุรโย ชาคู่ ชูเชย
ชวาฝ่ายซ้ายบักษ์ทัง ยับ่นพ้องผองจาม ฯ
◎ เกณฑ์หัดอย่างฝรั่งด้วย ทหารใน อิกเอย
มอญหมู่คู่โทไล ดาบดั้ง
เกมอลมวญม่วพลไกร สิบเอ็ด ขนัดนา
ตำแหน่งแจงจัดตั้ง ฝ่ายขันกระลาโหมฯ
◎ บีพาทย์ประจำแห่หน้า ขบวนนับ
ครบสิบห้าสำรับ สบซร้อง
พันจันท์จัดบังคับ ไตรตรวจ พร้อมนา
กรมมหาดไทยร้อง เรียกอ้างหัวพัน ฯ

◎ รันแทะสิบห้าระหว่าง ชบวนไคล
จ่ายอดดำรวจใน ฝ่ายซ้าย
พนักงานตกแต่งไตร ตรวจจัด ทั่วนา
พร้อมทั่วทุกชนัดฝ่าย พยุหรีวเรียงจรัด ๆ
ร่าย ◎ ดับนันชบวนช้างดั้ง ตั้งรีวดูชรดื่น หมื่น
ชุนดำรวจสนม กรมนอกทั้งซ้ายชวา คณนา
ฝ่ายละหกนาย ทายชงฉานดำเนอน เดอนนำ
พลกลองชนะ รับเรียงระยะไคลคลา เสือเสนา
กุฎสวม กรวมกางเกงรีวเกียว สายโอบ
เอียวเอวงาม หมวกหนังทรงเศียรสรรพ นับ
สิบสองหกคู่ ถัดถึงหมู่เถมอลผอง ไพร่หลวง
กลองชนะผาย ส่พายเภรีศรีแดง ชวาแชวง
สี่สิบทัศ ชนัดฝ่ายซ้ายศรีเชียว นับดจเดียว
ดั่งอ้าง สองตราบช้างรายเรียง ประโคมเสียง
พรรภก กึกก้องศัพทครื้นเครง ส่วมกางเกง
กัญจุก ปัศตูสุกแดงศรี หมวกกลีบมีแฉกยล

กลลำดวนกลับคลี่ จ่ากลองบี่คนละตน แต่ง
สกนธ์อเคือ กางเกงเสื้อมัศหรู้ ทั้งคู่ใส่เสมอ
กัน ศรีแดงฉันฉาดเฉอด ตุ้มบี่เทรอดสักระหลาด
ลำดับสรพราศไพร่หลวง ปวงแตรฝรั่งพรั่งผ้าย
ซ้ายขวาข้างละสิบทัศ ถัดพลเทอดแตรงอน ขวา
ซ้ายสรหลอนเทียมเท่า เหล่าพลสังข์สองตน
จรดลโดยต้นขนัด หมวกคลุมบั้ศตูแดง กาง
เกงทแมงเสื้อทมัด แดงศรีจรัสบั้ศต ดดจกัน
ทั้งผอง สี่สิบสองผสมสรรพ ขุนหมื่นนับ
สารวัด ขนัดกลองชนะสี่นาย ขนัดแตรหมาย
เสมอกัน แปดตนสรรค์ใส่เครื่อง กลกล่าว
เรื่องก่อนอ้าง ช้างดั้งน่าดับเดอน เมอลสี่สาร
ยะเหย่า เปล่าขบวนพลยาตร ผกสักระหลาด
แถบถกล ยลหลายอย่างต่างศรี มีเครื่องดาว
ถมปัด กระวินคร่ำรัชฎาไมย ทิบเถือกไพรู
รจิตร ผ้าปกปฤษฎางค์ดาษ แผ่ลวดมาศสุกแสง

ฆ่ายทองแดงบีดทอง ผ้าปกตระพองอัตหลัด
พื้นแดงจรัสโอภาษ รัดพลุกมาศทองเหลือง
เรืองจำรูญหร่ามแพร้ว หัศดาภรณเลอศแล้ว
พิลาศล้ำเหลือถวิล แลนา ฯะ
๏ ไอยรินทร์ทหึงแกล้ว กลางรงค์
เสนอชื่ออัษฎาพงษ์ เพรอศพัน
ห้าศอกคับสูงคง เศษสิบ นิ้วนา
ควรค่พาหน์ต้น ต่อส้ศึกสาร ฯ
๏ หมอไชยศักดิ์ชินชิ ตอดำ รงฤา
ชุนหมื่นทวนทองประจำ กิ่งช้าง
กรทายเทอดทวนคำ ควรพิศ นาพ่อ
ทนายคชเปนควาญง้าง ท่อนท้ายกรายชอ ฯ
๏ ที่สองคชาชาติผู้ สมญา ยศแฮ
ชนานชื่อบรรยงก์ไอยรา เลอศล้ำ
ห้าศอกสิบคับปรา กฎแง่ ตระหง่านเอย
อิกแปดองคุลีซ้ำ เศษด้วยโดยสูง ฯ

◎ หมอไชยสิทธิชินนั่ง สอสาร
ทวนมาศหมื่นชุนธาร เทอดตั้ง
ทามกลางคชยุทธยาน ยลสง่า งามเฮย
ควาญคชทนายท้ายรั้ง ร่อนถ้าราชอ ฯ
◎ ที่สามนามช้างเรียก มารกระบิล
งามเงื่อนเทพยหัศดินทร์ เผด็จเสียน
ห้าศอกคับกายิน เศษหก นิ้วนา
อาจเช่นคชศึกเทียร สมิทธิแท้เทียมเสมอฯ
◎ หมอไชยฤทธิอยู่รั้ง คอคช
ชุนหมื่นมาศทวนยศ เทอดย้าย
ทนายช้างเชอดชอจรด กายเกี่ยว ท้ายแฮ
ยอบาทยาตราผ้าย ต่อริ้วทิวชบวน ฯ
◎ ที่สิ่มชอตั้ง ศิลป์นรายน์
ห้าศอกคับสูงกาย ถงาดเงื่อม
นิ้วสี่สิบเศษหมาย ประมาณรูป แลฦา
คิริเมขล์มารอาศน์เอื้อม ออกอ้างเอาสมาน ฯ

◎ หมอไชยรงค์ชชน ตอไอย ราฤา
ชุนหมื่นมาศทวนได เทอดด้ำ
กลางสารถ่องเถือกไสว เวหาศ หนเฮย
ทนายคชกดชอจ้ำ จ่อท้ายกายกเรนทร์
◎ หมอเถือกชีคชดั้ง ถือชอ เกราะเอย
ชุนหมื่นทองทวนยอ หัดถ์ดั้ง
ห้าชั้นภูพิศพอ ฉาดชาด ศิริน่า
สนอบพอกเดชา[๑]ทั้ง ยกพ้นกางเกง ฯ

---

๑ คำว่าเดชานี้ เห็นในจดหมายเหตุรับแขกเมืองอเมริกันรัชกาลที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๙ ใช้ว่าเสือเปรชา พอกเปรชา ในเรื่องเดียวกัน อิกแห่งหนึ่ง ใช้ว่า พอกเดชา เสือเดชา เปนเครื่องแต่งคนถือทวนบนหลังช้าง ตรงกับในโคลงนี้

◎ คาดผ้าบักโอบอ้อม เอวทรง
สารละสองคนคง แปดถ้วน
ควาญคชครบสี่ผจง กายก่อง
หมวกกลับลำดวนล้วน พิลาศด้วยแดงศรี ฯ

◎ เสนากุฎสนอบพัน แดงฉาย
ยกอย่างกางเกงลาย อาตม์อ้อม
ขอช้างต่างจำทาย กรเทอด ถือแฮ
นับสิบสองตนพร้อม ชีสันสี่คเชนทร์ ฯ

◎ ชุนหมื่นหมายพวกผู้ แสงสรร พยุทธแฮ
ต่างนุ่งสองบักผัน ผาดเต้า
กำกับคชบีลัน ทนานับ แปดฤา
ช้างละสองนายเฝ้า คาดเกียวทุกคน ฯ

๒◎ พลชบวนแห่พญาช้าง พระเทพกุญชรอ้าง
ดำรวจซ้ายในดำเนอน แห่นา ฯ

◎ เถมอลดำรวจขวาในเบือง พญาเสวตรกุญชร
เยือง พยุหตั้งตามขบวน ถัดนา ฯ

◎ มวญองครักษ์ใหญ่ซ้าย พญามงคลนาคินทร์ผ้าย
รยะริวทิวสาม ชนัดนา ฯ

◎ งามขวาใหญ่ไต่เท้า พญามงคลหัศดินทร์เต้า
แห่แคล้วแนวพยูห์ สี่นา ฯ

◎ หมู่นอกซ้ายย้ายห้อม พระบรมฉัททันต์ล้อม
หลั่นห้ำแห่แหน แน่นา ฯ

◎ แสนสำนอกขวาคล้อย พระบรมคชลักษณ์ล้อย
แต่งเต้าลาเนาชนัด หกนา ฯ

◎ ถัดแสนยาสนมซ้าย พระบรมไอยราย้าย
พยุหเยืองเบืองขบวน เจ็ดนา ฯ

◎ มวญหมู่ขวาสนมแกล้ว พระบรมเอกทันต์แคล้ว
คลาศด้าวอัษฎา สถานนา ฯ

ร่าย ◎ ดำรวจน่าแปดกรม ระดมกันแต่งแง่ แห่
พญาช้างแปดขบวน ประมวญหมู่พลก่องกาย
เมอลเหมือนหมายทุกหน้า ถือธวัชห้าชายเดอน
ดำเนอนำริวทิวละคู่ อยู่อธิกยรรยง ทรงเสนา

กุฎสนอบ งอบหนังนุ่งกางเกง รัวเหมาะเหมง
ทั้งมวญ เกียวลายกระบวนบรรจง ถัดองครักษ์
ไพร่หลวง ปวงต้องแห่ขบวนละหม่ ห้าค่ถือธง
มกร สิบตนจรยะไย่ ใส่เสนากุฎเสื้อ กางเกง
อเคอแดงศรี หนังหมวกมีทุกนาย เกียวกระบวน
ลายเอวรัด จัดขุนหมื่นแปดดำรวจ สารวัดตรวจ
ทุกกอง ขบวนละสองเสมอมี อ่าอินทรีย์ฤาต่าง
อย่างสารวัดก่อนกาล ประมาณสิบหกคณนา
อัษฎาดำรวจไพร่หลวง ปวงแห่พญามาตงค์ ถือ
ช่ายวงแวดห้อม ล้อมช้างละแปดตนคน ล้วนแต่ง
สกนธ์เยียงยุทธ เสนากุฎเสื้อสวม กรวมกางเกง
แต่งตก ตุ้มบีปกกระบานบน พันโสภณแดง
พรรณ อ้อมเอวสรรพลายล้วน แปดขบวนถ้วน
ครบท หกสิบสมวญหมาย หมื่นขุนนายทงผอง
ทั่วแปดกองแปดกรม โอ่อาตมเรืองรุ่ง สองบั๊ก
นุ่งตามธรรมเนียม คาดเกียวเตรียมตรวจพล

คนถือข่ายทุกหมู่ อยู่ขนัดหนึ่งนับ เดอนสำหรับ
ตามขบวน ประมวญเปนแปดตน พลถือโต๋ะเงอน
ทอง รองกล้วยอ้อยตฤณา หม้อธาราไหรญ
ครบสี่คนหนึ่งคช กำหนดพลตระบองกลิ่ง ถึง
สิบคู่ดูหลาย พลแส้หวายทัดเท่า เหล่าสัประทน
เกล็ดถือ คือพลถ้วนขบวนละสี่ แต่งตามที่
ทั้งปวง ล้วนไพร่หลวงกรมคช กำหนดประมวญ
หม่พล ช้างหนึ่งคนสี่สิบแปด แวดล้อมแห่แหล่
หลาม แต่งตนงามตามขนาด กางเกงวิลาศรัว
ลาย เกี้ยวเกี้ยวกายทมัดทแมง ใส่มงคลแดง
สักระหลาด สรพราศพลอิกสาม หามกระบี่เผือก
สองตน กั้งสัประทนหนึ่งนับ กับเทอดถาดเหรญ
อ้อยหนึ่งคนหนึ่งกล้วย อิกสองด้วยเปนห้า ผ้า
เกี้ยวกางเกงมงคล แต่งตัวกลก่อนอ้าง เฉภาะ
แต่พังเผือกช้าง นอกนั้นวานร โหดนา ฯ

◎ เบื้องนิกรหมื่นขุน กรมกุญชรแจงจัด เปน
สารวัดขบวนละสอง หนึ่งถือตระบองกลิ่งนาย
หนึ่งแส้หวายเงือดเงื้อ เสือเสนากุฎลาย สวมใส่
กายก่องกุ หมวกหนังฉลุลายมาศ พันชาดฉาด
ผ่องพุ่ง สองบั๊กนุ่งคาดลาย สพายกระบี่ฝักหนัง
ดังนั้นทั้งแปดขบวน ประมวญสิบหกนายผ้าย
เดอนแหนเดอนแห่ย้าย ย่างเยื้องจรประจำ ขนัดนา
๔ ◎ พังนำขบวนแรกรู้ สมญา รวางฤา
คือเรียกเทพยลา ชื่อให้
สี่ศอกคืบจตุรา นิ้วขนาด สูงเอย
เคยผูกพระที่นั่งไท้ ชเรศเจ้าจอมถวัลย์
◎ นายมหาดชรัตน์ชน ชื่อ คชเอย
เหย่าหย่อนกรกมขอ ขับผ้าย
ควาญสถิตย์ปฤษฎางค์ย้อ องกุศ แกว่งแฮ
เกี่ยวกดจรดท่อนท้าย เร่งต้อนเตือนจรัล ฯ

◎ ดับนั้นคชาชาติแก้ว
พระเทพกุญชรดี
สูงสี่ศอกคับมี
ถับถับชยับย่างเบื้อง
◎ จบคชศิลป์หนึ่งผู้
รังรักษ์พนักงานหมอ
นายกรินทร์คชประสิทธิชอ
ท้ายสถิต์ยกิจควาญให้
◎ ถับถึงพังเชือกทั้ง
สี่ศอกคับเศษประมาณ
ทัดเทียบเปรียบสูงสมาน
ทูลบาศยาตรในรว·
◎ เทพาลัศชี
ทรงศักดิขุนขี่หลัง
ทนายคชนั่งเนายัง
เดือนไต่ไคลช้าช้า

กิริน์ เสวตรเอย
ฉาศเยือง
นิวนับ แปดนา
บาทย้ายผายผัง ฯ
เถลองส่อ สารแฮ
ท่านใช้
ท้ายเกี่ยว ท้ายเฮย
ยาตรต้องตามขบวน
โทสาร
สิบนิว
เสมอคู่ เคียงนา
ค่อยคล้อยคลอตาม
ชือพัง หนึ่งเอย
ฝ่ายหน้า
ท้ายประทับ ขอแฮ
ห่อนร้อนเร็วจรัด ฯ

◎ หนึ่งพันแต่งตั้งยศ สมญา ยศฤๅ
คือชื่อหงษ์ลลา เลอศ์ช้าง
ชนทรงสิทธิเสนอนา มกรี่ ศอเฮย
ควาญคชกดขอช้าง ขับท้ายคลายคระไล
◎ ถับถิ่งพลายแทรกเต้า ตามสาร ชนัดนา
ห้าศอกคืบสูงประมาณ แง่เงอม
กำจรจักรพาพชนาน ชนาดศักดิ สมเอย
อาจจักอุกจักเอื้อม จักอ้างชนคชินทร์ ฯ
◎ ผู้เถลองไอยเรศได้ ถานา ศักดิแฮ
พญาเพทราชา เลื่องหล้า
ควาญสถิตย์ทิศท้ายรา ชอจรด ร่อฤๅ
ทนายนับร้อยเศษห้า สิบเต้าตามสาร ฯ
◎ ชบวนสองพันหนึ่งชน กุญชร รวางนา
นามเรียกบุษบากร ทานตง
หลังเรียบรเบียบบทจร เหยาะย่าง เสมอเฮย
สูงสี่ศอกคืบทั้ง เศษน้วโทถึง ฯ

◎ นายสวัสดิคชฤทธิผู้ เปนหมอ
เหอรแห่งดำแหน่งสอ เหมาะหมั้น
ความญชบจบชอยอ อยู่ทอน ทายนา
ยังยังรังฤากระชั้น พยุหหน้านำชบวน ฯ
◎ ถั้น ถัดตระบัดเผือกผู้ เผยอยศ ยิ่งแฮ
พญาเสวตรกุญชรคช ชออ้าง
ห้าศอกคับกำหนด นวเศษ หกเฮย
มหานภาพนายท้ายช้าง ชชันตอกริ้นทร์ ฯ
◎ นายเสพย์คเชนทรใช้ พนักงาน ความญเอย
ชับย่างยอบทมาลย์ ยาตรเยือง
พังเชือกอิกสองสาร สูงทัด กันนา
ห้าศอกเดอนโดยเบือง ฝ่ายด้าวปฤษฎางค์

---

๒ ตรงนี้บางฉบับเปน ถั้น บางฉบับเปน ถับ ของเดิมจะเปนอย่างไรไม่มีที่สอบ

◎ หมื่นศรีสิทธิบาศชิน ตอกิรี นินา
ควาญนั่งหลังหัดถ่ ท้ายท้าย
โกสุมภ์ชนม์ นามหนึ่ง พังเอย
เหย่าเหย่าเต้าฝ่ายซ้าย แห่งริ้วทิวแถว ฯ
◎ ฝ่ายขวาคชาเชือกผู้ เถลองสอ นั้นฤา
หมื่นราชสิทธิกรรม์ชอ จ่อจ้อง
โกสี่ย์อับศรยอ ยศชื่อ พังเอย
ควาญขับท้ายย้ายต้อง ชนบตั้งตามสถาน ฯ
◎ ถัดนั้นพลายแทรกอ้าง นามชนาน รวางฤา
คือคชไฟพระกาล เถอศล้ำ
ชาญศึกเชี่ยวศึกสาร ชนชนะ สารนา
ห้าศอกหกนิ้วซ้ำ เศษอ้างสูงสกนธ์ ฯ
◎ พญากำแพงผู้ชี ตอคช นั้นฤา
ควาญเทอดชอท้ายจด จิมช้าง
เถมอดไพร่ไต่ตามยศ ร้อยหนึ่ง นาพ่อ
ทายเครื่องอุปรโภคบ้าง อิกทั้งสาตรา ฯ

◎ ขบวนสามนามคชหน้า นำจรัล พังฤา
เรียกชื่อบุษบาจันทร์ แต่งตั้ง
สงสี่ศอกคืบบรร ยายเศษ นิ้วนา
นับสี่ถ้าทั้ง เรียบด้วยเรวเดอน ฯ
◎ เบื้องนั้นบรรดุผู้ เผือกกรินทร์ หนึ่งฤา
ดำกระหลับกระดายกายิน ด่อนได้
มงคลคชนาคินทร์ ชนานชื่อ เฉลอมนา
สามศอกคืบสูงไส้ เศษนิ้วอัษฎางค์ ฯ
◎ นายปราบไตรภพให้ เถลองสาร สอฤา
มือทมัดขอคร่ำธาร เทอดด้ำ
นายกเรนทร์พัดชาควาญ กรง่า ขอเอย
งามคชงามคนล้ำ เลอศ์เพียงพิศวง ฯ
◎ พังเชือกทั้งคู่เต้า ตามถัด นั้นฤา
สงสี่ศอกคืบทัด เท่าไซ้
กินรบักษ์หัศ ดีหนึ่ง นามนา
หนึ่งกินร์สวรรค์ได้ ชื่อตั้งในรวาง ฯ

◎ ขุนหมื่นกรมเชือกขื้น คอสาร สองแฮ
นายหัดถีเถลองควาญ ขับฝ้าย
ตามรเบียบพยุหบาตรการย เกณฑแห กฐูนนา
ไย่ไย่ไคลบท้าย ย่างเยื้องยรรยง ฯ
◎ ดับดลพลายแทรกเต้า ไต่ถัด นั้นนา
นามวิเชียรจักรพรรดิ เลอศแล้ว
ห้าศอกคืบสูงวัด เศษนพ น้ำวเอย
พญาพระกฤษณีแคล้ว คลาศคล้อยทางสถล
◎ ควาญท้ายนายคชชื่น ท้ายประจำ อยู่นา
ขอเกี่ยวเหนี่ยวด้ำกำ กดง้าง
ทนายไพร่ไต่ตามต้ำ แหน่งนับ ร้อยแฮ
ถือเครื่องยศยลส่ล้าง หอกง้าวตาวทวน ฯ
◎ ขบวนสี่มชื่อช้าง กรีน น้ำนา
บุษบกเบญจาม ชอรู
สี่ศอกคืบเศษทวี น้ำวชนาด สูงเอย
นายราชกิริยงผู้ ขี่ทงควาญคเชนทร์ฯ

◎ ถันถัดสัตบุษป์แม้น ศร์ีคชา น้ันฤา
สามศอกสูงทศา เศษน้ิว
มงคลหัศดินทร์พญา คชหนึ่ง นามเฮย
ย้ายย่างห่วางชนัดรัว รยะเบ้องชบวนสารฯ
◎ ฤทธิกุญชรหน้านั่ง เนากับ สอนา
นายจิตรคชลักษณ์ชับ ชี่ท้าย
พังเชือกซิ่งเดอนดับ โดยปฤษ ฎางค์ฤา
สงสี่ศอกคับตม้าย เทียบทั้งโทประมาณ
◎ หนึ่งนามรวางแต่งตั้ง กินร์ ร่อนฤา
หนึ่งกินรร่ามี่ ชื่อพร้อง
กรมเชือกหมื่นชุนทว์ คชส์ถิตย์ ตอนา
ควาญขับท้ายย้ายจ้อง จดเท้าเทาตาม ฯ
◎ ราชวังเมืองยศ์ได้ ที่พระ นาพ่อ
ชิสุรงคเดชะ ชื่อช้าง
พลายแทรกห่วางพยุหะ แห่แห่ง น้ันแฮ
ห้าศอกสิบเอ็ดอ้าง เศษน้ิวชนาดสูง ฯ

◎ คชคว๎าญสฺถิตย์ทีท้าย ทายขอ
ทนายนับครบร้อยพอ ศักดิ์ย้อม
สรรพาวุธยกยอ ยศเครื่อง ถือนา
ไต่ติดทิศหลังพร้อม พร่ำเต้าพรูตาม ฯ
◎ ขบวนห้าคชาชาติให้ น่าฉ ลาศแฮ
เฉลอมอาศน์ทองกรีน เรียกร้อง
สี่ศอกคืบอินทรีย์ สูงขนาด วัดนา
หลังเรียบรเบียบบาทจ้อง ย่างย้ายไป่เสทือน ฯ
◎ จำนงกีรีรักษ์รั้ง สอสาร
ควาญคชคือคชบาล ฝากเฝ้า
ขับขี่คลี่บทมาลย์ เมื่อมารค
ถับถับถีบีเท้า ยาตรเยื่องบาทสู่เทิน
◎ ตระบัดรัตนาคผู้ เสนอนาม พระฤา
บรมฉัททันต์สรรพงาม เลอศแล้
ศรีหลากเล่ห์โลหดามพ์ ดวงเนตร เสวตรเอย
ทนต์เทียบทองถ่องแท้ พิลาศล้ำเหลืองพรรณ

◎ หกศอกสูงเศษซ้ำ สามอง คุดแฮ
ยลแง่งามพิศวง สุดอ้าง
เสมอสารสมิทธิมง คลอาศน์ อินทร์เอย
ควรคู่พาหนะช้าง ที่นั่งเจ้าจักรพาพ ฯ
◎ ผู้หมอส่อสถิตย์ไส้ สมญา ยศฤา
นายบวรไอยรา เรียกพร้อง
ผู้เถลองแหล่งท้ายคชา ชชอ เชาเฮย
นายจักรคชสี่ห์ต้อง แต่งให้เปนควาญ ฯ
◎ พังเชือกเลือกเท่าทั้ง โททัด กันนา
ห้าศอกสูงเสมอจัด คู่ได้
สกลเกสรนามหัด ถหนึง นาพ่อ
บวรรัศมีหนึงให้ ชื่ออ้างรวางเถลองฯ
◎ หมื่นขุนกรมเชือกใช้ งานประจำ ตอนา
นายคชควาญจานา นงทาย
ชื่อับดับเดอนดำ แหน่งชนัด หลังแฮ
เคียงคู่อยู่ขวาซ้าย ติดเต้าตามจร ฯ

◎ จิ่งพลายแทรกไต่ต้อย อุไภยพัง บาศเฮย
ฆานช้อชนะจำบัง บอกแจ้ง
สงห้าศอกเศษยัง อิกหก นิ้วนา
ฃ
อาจจักยอยุทธแย้ง เย่อยอทวารเวียง ฯ
◎ พระหนึ่งนามแต่งตั้ง คชภัก ดิเอย
คอชิควาญเตือนตัก เร่งต้อน
ทนายแปดสิบสรพรัก สรพรั่ง พร้อมนา
เดือนเบ่ยดเสียดซรับซร้อน แซรกซร้องตามสาร
◎ ชบวนหกตกแต่งให้ ดำริ พังนา
ฉลองอาศน์แก้วหัศดิ ช้ออ้าง
สงสี่ศอกเศษมี สิบเอ็ด นิ้วเอย
น้ำหมู่พยุหบาตรช้าง แห่งฉ้อสถิตย์สถาน
◎ ผู้เถลองกุญชเรศรั้ง หนกัณ ฐานา
นายภักดิกิรกรรม์บัญ ญัติได้
ควาญท้ายขับท้ายจรัล รักเยศ
ย้ายบาทยาตรเหย่าให้ เนื่องริ้วทิวเรียง ฯ

◎ จิ่งบรมคชลักษณ์ล้ำ ฦๅภพ
ตามพองคาพยพ ถ่องแท้
สงสี่ศอกคืบครบ เศษสิบ ห่อนเหย
งามรูปงามลักษณ์แล้ เล่หช้างวัชรินทร์ ฯ
◎ จำลองนามหนึ่งอ้าง เทพา จรฤๅ
เหอรแห่งคชกัณฐ์ฆ่า ผาดผ้าย
นายแม่นคชสารมา เถลองแหล่ง ควาญเหย
เตือนตักคเชนทรย้าย ยาตรเต้าเทาสถล ฯ
◎ จิ่งช้างเชอญบาศทั้ง พังชไม
เดอนคู่เคียงคู่ไคล เคลื่อนคล้อย
สูงสี่ศอกคืบไป ต่ำกว่า กันเหย
เทียมทัดจัดห่อนห้อย เปรียบได้ดูเสมอ ฯ
◎ หนึ่งชมกลินรินร์ นามยิน
หนึ่งชื่นกลินรวยคชินทร์ ชื่ออ้าง
กรมบาศหมื่นชุนกรินทร์ คอชี่
ควาญคชคชรักษ์รั้ง อยู่ท้ายกายดำรี ฯ

◎ บัดดลถกลฤทธิอ้าง ออกนาม
พลายแทรกแทรกไต่ตาม รยะนั้น
ห้าศอกคืบสงงาม ถงาดแง่ สง่าเชย
ดูดั่งแสร้งผจงปั้น รูปให้ยลสยอง ฯ
◎ ผู้ขหัดถนาคนั้น นามรัง สฤษดิฤา
พระชื่อศรีภวัง เพรียกพร้อง
คชคราญอยู่งานหลัง เลอที่ เชานา
ทนายนับแปดสิบซร้อง ต่างเต้าตามคระไลฯ
◎ สร้อยมาลชชอ คชาพัง หนึ่งเอย
ขบวนสัตว์จัดจ่ายบัง คับให้
สูงสี่ศอกขนาดยัง เศษหก นิ้วนา
ตกแต่งตำแหน่งได้ ออกหน้าขนาดนำ ฯ
◎ นายท้ายหนึ่งนั่งเบื้อง บนกัณ ฐานา
เกณฑ์ชกรินจรัล เร่งเร้า
จำนงคชผจองบัญ ญัติชอ เชาแฮ
ควาญขับขยับยาตรเท้า ที่ท้องสถลทาง ฯ

◎ ถัดถึงพระยากระถ้วน ตลอดกา ยินเฮย
นามพระบรมไอยรา เรียกแจ้ง
สี่ศอกคืบคณนา ห้าสิบ สงแฮ
เฉกเช่นปรายประแป้ง สลับสันสรรพางค์
◎ นายอักษรเทพยชิน สอสาร
กรเกาะขอกรอธาร เงื่อดง้าง
นายบาดกิริอาศน์ควาญ เนานั่ง หลังเฮย
มือทมัดคัดขอช้าง ขับให้ด่วนเดอน ฯ
◎ พังบาศยาตรคู่แคล้ว เคียงกัน ตามนา
หนึ่งชอเหมอนันต์ หนึ่งตั้ง
นามจันทรรัศมีบัญ ญัตยศ คชฤๅ
สูงสี่ศอกกับทั้ง หกนิ้วเสมอหมาย ฯ
◎ ขนหมีนหมเชือกรั้ง บริรักษ์ คอเฮย
ควาญคชผู้พิทักษ์ ท่านใช้
สารสองถ่องศุภลักษณ์ แลเลอศ ลักษณ์ฤๅ
เทียมเทียบเปรียบกันได้ ห่อนเตียตำสูง ฯ

◎ จิงถิงพลายแทรกอ้าง สมญา ยศฤา
บุญยิ่งยิ่งโสภา พิศพ้น
ห้าศอกเศษคณนา นิ้วนับ สามแฮ
อาจจักผูกเครื่องต้น แต่งตั้งคชาธาร ฯ

◎ หลวงคชสิทธิสถิตย์ด้าว ดำรัส สอฤา
ควาญภิบาลหัดถี เห็จท้าย
ทนายนับหกสิบมี ตามไต่ หลังเฮย
อาวุธอุปโภคสล้าย สรล้างถือสลอน ฯ

◎ ขบวนแปดพังหนึ่งหน้า นำจร
พร้อมเพรอศพรรณกุญชร ลักษณ์ล้วน
ศรีมาลาศนามกร รวางใหญ่ มีนา
สี่ศอกหกนิ้วถ้วน บอกเบื้องสูงสกนธ์

◎ จำนองคชเลอศได้ เถลองบน สอเอย
นายคชควาญเนาหน แห่งท้าย
ขับช้างย่างโดยสถล พยุหบาตร นั้นนา
นับชนัดอัษฎาผ้าย ทิรวทิวกรินทร์ ฯ

๏ บัดฤคชลักษณ์พ้น นามพระบรมเอกทันต์ โทนทนต์ทักษิณวรรณ สูงสี่ศอกชนาดได้

๏ นายท้ายฝ่ายหน้านั่ง เสนอชื่อชำนัญคชการ ชำนาญคชผจงควาญ ถบถบชบคชแคลว

๏ บัดคู่พังบาศอ้าง หนึ่งอุไทยเชจร รบำในหนึ่งกุญชร สี่ศอกคับสูงทั้ง

๏ หมื่นชนทมลบาศให้ คอชกรินยาน

ควาญคชคชบริบาล เกณฑ์จ่ายท้ายสถิตย์รู้ แดงพรรณ ผ่องนา ท่านให้ เสวตรเนตร นาพ่อ เศษนวฤๅมิ ฯ เศียรสาร แกว่นแกล้ว เสถียรที่ ท้ายแฮ คลาศคลอยรถยางค นามกร ชื่อตั้ง รวางเปลี่ยน แปลงฤๅ เศษนิ่วหนึ่งสมาน ฯ ประจำงาน ทุกผู้ แห่งคช นั้นฤๅ ท้วถ้วนพังผอง ฯ

◎ ดับนั้นพลายแทรกช้าง รวางทรง
เชอดชือคอมิงมง กุฎล้ำ
ห้าศอกชนาดสงคง นิวเศษ สามนา
ชนชนะอริราชห้ำ หักเสียนศึกสาร ฯ
◎ ผูชมชอตง ตามยศ
ตำแหน่งคือหลวงคช ศักดิอ้าง
ควาญท้ายบ่ายขอจรด รอแทบ ท้ายแฮ
หกสิบทนายตามช้าง พรั่งพร้อมภายหลัง
◎ พานทองสองชั้นใส่ ไตรกฐิน ทานนา
ทุกทั่วตัวพระยาคชินทร์ แปดถ้วน
สรรพาภรณกรินทร์ รจเร่ง
ต่างต่างอย่างหลายล้วน สลับแก้วแกมศรี ฯ
◎ รำพรรณบีสันทนพร้อม ไพรบุลย์ เบญจ์เอย
พระเทพพระยาเสวตรกุญ ชเรศอ้าง
มงคลหัศดินทร์อดุลย์ อิกฉัท ทันต์นา
หนึ่งกับนาคินทร์ช้าง เผือกผู้เฉลอมเวียง

◎ ผูกเครื่องแถบมาศทั้ง ดาวฉลัก กุดั่นนา
พิศภู่จงกลตระศัก ก่องแก้ว
กระวิลคำคร่ำทิบสรพรัก พรายเพรอศ
ตระพองพาดตาดพัตรแพร้ว พร่างพร้อยชายทอง
◎ พระเทพพังเผือกไส้ ใส่กรอง เชองนา
หางแห่งต้นส่วมซรอง มาศห้อม
ชายมุขบักปกตระพอง พัตริ่ง อย่างแฮ
พิเศษกว่าสารสี่พร้อม เครื่องอ้างเอกเฉลิม
◎ รัดพลุกสุกมาศล้ำ จำลาย
ประดับสรรพสิ่งชพลาย เลอศหล้า
อลงกฎรจเรชหลาย แลพิลาศ หลากแฮ
เกือกถ่องรองเรืองฟ้า เพ่งเพียงพิศวง ฯ
◎ ตริคชคชลักษณ์ทั้ง ไอยรา
อิกเอกทันต์ชวา เอกไส้
อลงกรณ์หย่อนสรรพา ภรณ์เครื่อง รองฤา
สามนับสำหรับให้ ประดับถ้วนสารสาม

๏ จงกลภู่ชายพร้อม วไลยทนต์ ทองเอย
จำหลักฤๅกอบประกต กุแก้ว
ผูกคู่เครื่องพฤผล พิจิตรโหมด หุ้มแฮ
กระวินคร่ำทองทิบแพร้ว เพรอศพ้นพรายพรรณ
๏ ปกตระพองผ้าแย่งพัน อัตหลัด แดงฤา
ศรีสดรจเรชจรัส อร่ามพร้อย
ทั้งสามคชาทัด เทียมเทียบ เสมอเอย
อ่าเอี่ยมสอาดชนาดน้อย เครื่องช้างอย่างโทฯ
๏ คลังมหาสมบัติให้ เกณฑ์กัน
กำกับภาชนสุวรรณ ใส่ผ้า
ขบวนหนึ่งหนึ่งนายบั่น พนัก งานเอย
ตามไต่ไคลช้าช้า อยู่ท้ายพระยาสารฯ

---

๓ ฤๅ ตัวนี้จะอย่างไรไม่ทราบ เห็นฉบับเปน
เช่นนั้น ไม่กล้าแก้

๏ ชาวคลังศุภรัตได้ กำกับ ไตรเอย
หนึ่งคชหนึ่งชนัดนับ หนึ่งเผ้า
สรรพยุทธหมื่นชนจับ แสัซ่น งาแฮ
คุมเครื่องคชาภรณ์เต้า ติดต้อยสี่ตน ฯ
๏ สิริผู้กำกับถ้วน ชบวนละหก คนเฮย
สองบั๊กนุ่งเหน็บพก พ่วงห้อย
ทำเทียมทแต่งตก ตามชนาด เคยนา
เกียวคาดเติมเพิ่มน้อย หนึ่งให้อ่าโถง ฯ
๏ จางวางอิกปลัดเจ้า กรมสาร
ตัวสี่ตัวรองควาญ ทั่วผู้
ประดับสรรพอลงการ โอ่อาตม์
จำแนกแจกอรรถรู้ ร่ายเบื้องบทแสดง ฯ
ร่าย
๏ แถลงบีฉันท์น้อลงการ์ แห่งพระยาพระ
หลวง ปวงนายท้ายทงผอง ตัวสี่รองเลว
หลาย สองบั๊กลายนุ่งทมัด กลัดสนับเพลา
เกียวคาด ลายสำอาดอเคือ เสือครุยพอกศร์

เสวตร สวมกายเกษทั่วตน แต่งสกนธ์บมิแปลก
ควาญพลายแทรกแต่งตก กางเกงยกนุ่งสรพรัก
เกียวผ้าปักโอ่อ่า ท้ายหัดถ่งาซอช้าง ช้างพัง
เชือกควาญชน อ่าสกนธ์กลพร้อง พ้องพลาย
หมอมมอ ถือซอเกราะคะคว้าง พวกพังช้าง
หมู่หมอ ซอไม้เท้าทายเทอด พิศเพราเพริศ
แพร้วแพร้ว ชุนคชควาญคชแกล้ว กล้นกล้า
กลางณรงค์ ฯ

◎ อลงกรณ์พังน่า ประจำเครื่องหุ้มสักระหลาด
แดงดูฉาดเรืองรอง ผูกช่ายทองอังกฤษ ภู่ฃู
ติดจงกล กาษฐูโสภณมาศย้อม พร้อมผ้า
ปกปฤษฎางค์ หักทองขวางมลังเมลือง กระวน
ทองเหลืองแลพิลาศ ช้างเชือกบาศแต่งจัด เครื่อง
หุ้มบัศตูฉาด ผูกช่ายมาศอังกฤษ ภู่กรรณ
ติดห่อนแต่ง ผ้าปกแห่งหนหลัง บังคลุมบาศ

มาศปั๊ก หักสุพรรณเฉิดฉิน กังษกระวินกด
อ้าง ประดับทุกตัวท่วช้าง พวกพันพังผอง ฯ
๒ ◎ เชือกบาศทองเถือกแพร้ว ใส่หลังพังบาศแคล้ว
คลาศเต้าตามกรินทร์ สี่นา ฯ
◎ คชินทรเทพกุญชรไส้ พระยาเสวตรกุญชรใช้
เชือกแต้มทองตาม งามนา ฯ
◎ สามนาคินทรเผือกผู้ มงคลหัศดินทร์รู้
ถี่ถ้วนชบวนแสดง ดุจนา ฯ
◎ แถลงสี่หัศดินทรไท้ บาศเลวฤๅห่อนได้
มาศแม้นสี่คชา ก่อนนา ฯ
◎ ไอยราฉัททันตอ้าง คชลักษณเอกทันต์ช้าง
เชือกล้วนเลวตาม เต้านา ฯ
๓ ◎ สามพลายแทรกออกญา เพทราชากำแพงทั้ง
พระกฤษณบวรวังตั้ง ศักดิ์อ้างนามพญา สามนา
◎ คชาแทรกที่พระสาม นามราชวังเมืองรู้
อิกศรีภวังผู้ หนึ่งทั้งคชภัก ดีนา ฯ

◎ ผูกกระเบนสักระหลาดถกล สับประหนแดงกางกั้ง
โดยดำแหน่งยศตั้ง หกช้างกลกัน แลนา ฯ
◎ อิกสองนั้นฉดยศ คชสิทธิคชศักดิ์ไชร้
กระเบนแลสับประหนไร้ สับสันสองสาร นั้นนา ฯ
◎ อลงการสารแทรกผูก เครื่องฉูกพรูท้วถ้วน
หุ้มสักระหลาดฉาดล้วน เล่ห์นนทงผอง คชนา ฯ
◎ ช่ายทองอังกฤษพราย กระวินครำลายปรัก
แพร้ว ทองรัดทันต์พรรณแล้ว หล่อล้วนทองเหลือง
เฉลานา ฯ
◎ เครื่องจงกลภู่โคตร โหตประกิจติดห้อย
สองหูภู่ยาบย้อย เยี่ยงนั้นฤานาน แลนา
ร่าย
◎ ทวยหาญดำรวจขวาซ้าย ในใหญ่ผ้ายสี่
กรม รดมกันแห่ชนัดเนื่อง ช้างผูกเครื่องคชาธาร
ประพาศโถงยานสิ่งละค่ ครบสี่หม่โยธี ชบวน
หนึ่งมิหมื่นชุน มุลนายสี่ดำรวจ แผ่ลวดทอง
ชงถือ คือนำริวทิวละคู่ อยู่ขวาซ้ายฝ่ายละคน

เครื่องแต่งตนอเคอ เสื่อเสนากุฎส่วม กรวม
กางเกงรัวราย ลายโอบอ้อมเอวรอบ งอบ
หนังบังเศียรใส่ ไพร่หลวงดำรวจสี่หมู่ สาม
คู่เดินโดยถัด ถือมกรชวัชยาตรา ใส่เสนากุฎ
สนอบ กอบกางเกงแดงกรวม ส่วมหมวกหนัง
บังเศียร ลายเวียดเวียนเอาทมัด สารวัดชบวนละ
หนึ่งนาย หมายหมื่นขุนสี่ดำรวจ ตรวจไตร
พลยาตรา เสื่อเสนากุฎลาย ส่วมใส่กาย
ทงผอง ส่องบกลายนุ่งคาด เกยวอาอาตม
เอวเวียน เศียรส่วมเทรอดหนังคาด รดน้ำมาศ
พรรณราย กระบี่ส่พายผักหนัง ทังสี่ชบวน
ดุจอ้าง กรมช้างพลไพร่หลวง ปวงสำอาด
อ่ากาย นุ่งกางเกงลายรัวริ้วศาศ เกยวลาย
คาดใส่มงคล สักระหลาดถกลแดงฉัน เหมือน
กันทังสี่ชนัด จัดถือแส้ไม้หวาย ชบวนละหก
นายทั้งผอง อิกตระบองกลิ่งหกตน ทาย

สัประทนเกล็ดเชอด ชบวนละโทเทอดคัคณานต์
สริประมาณสิบสี่นาย อิกทายถาดเงินงาม กล้วย
อ้อยสามทั้งตฤณ หม้อธารินไหรญ อัษฎา
รัศชนมากมวญ นับหนึ่งชบวนคชห้อม สี่หมู่ฎ
สรพรั่งพร้อม แห่หน้าหลังตาม เต้านา ฯ
๏ พังนามกรไล่แก้ว กิรนี นำนา
สูงสี่ศอกอินทรีย์ วัดได้
เศษสิบเอ็ดองคลี แลพิลาศ ลักษณ์เฮย
ท้ายคชตัวเลวให้ ชี้ทั้งเถมอลควาญฯ
๏ ถัดถึงคเชนทรแต่งตั้ง เครื่องคชา ธารแฮ
ที่หนึ่งพิงพอตา เลอศล้ำ
เจ้าพระยาชื่อไชยา นุภาพ นาพ่อ
หกศอกสูงตระหง่านง้ำ แง่เงื่อมสง่างาม ฯ

๏ คชาธารที่เอกตั้ง ผจงจัด แต่งนา
บัถพระเสวตรฉัตร เจ็ดชั้น
อัษฎาวุธทรงกษัตร แปดเล่ม แลเฮ่ย
ทอดที่ผูกทมัดหมั้น กับแก้วบันได ฯ

๏ นายนุภาพเรืองภพผู้ เถลองคช คอนา
หมื่นภักดิ์ศวรยศ ชื่ออ้าง
ฝ่ายซ้ายศักดิปรากฏ ตำรวจ ในนา
สถิตย์ที่ท่ามกลางช้าง ท่อนท้ายควาญประจำ

๏ เสนอนามควาญคชนั้น โบราณ ชนานฤา
เรียกชื่อนายคชาชาญ ภพรู้
ตำแหน่งบวรวังสถาน ทำเนียบ มีนา
คือที่ทนายท้ายผู้ พิทักษ์ท้ายสารทรง

๏ พังนำถัดนันทราบ ถานา รวางฤา
สมเญศแวดมยุรา พราพริ้ง
สี่ศอกเศษอัษฎา น้อยชนาด สูงเอย
ท้ายคชตัวเดียวต้อง ชิดทั้งคนควาญ ฯ

๏ จิ่งเจ้าพระยาช้างชื่อ ปราบไตร จักรเอย
หกศอกสูงศักดิ์ไกร เกริกหล้า
คชาธารที่โทไสว เสวตรฉัตร กั้งแฮ
ชั้นฉัตรกำหนดห้า แต่งตั้งหลังกรินทร์ฯ

๏ บันไดรัตนทอดถ้วน อัษฎา วุธเอย
บนเครื่องครบพรรณา เล่ห์แล้ว
จบไตรจักรสมญา ทนายคช ท้ายฤๅ
ตอชิงชับแคล้วแคล้ว คลาศคล้อยแถวสถล

๏ หมื่นสิทธิโสมฝ่ายซ้าย ในดำ รวจฤๅ
กลางสถิตย์คชาธารประจำ เครื่องตั้ง
นพกุญชรจำนำ เนานั่ง ท้ายเฮย
ผู้พนักงานควาญรั้ง เกี่ยวข้างกดขอ ฯ

๏ ตนหมอขอเกราะจ้อง จดกระบาน สารเอย
กลางคชเทอดแพนกุงาน ง่าคว้าง
ขอท้ายทมัดมือควาญ บริรักษ์ ท้ายฤๅ
ทั้งคู่คชาธเรศอ้าง ดั่งนัดดุจเดียว ฯ

๏ พานสุพรรณสองชั้นใส่ ไตรพาน กฐินเอย
บนเครื่องคชาธารยาน เลอศ์ล้น
รวางใหญ่ยิ่งสองสาร ประดับสรรพ เสมอนา
ดำแหน่งพระที่นั่งต้น แต่งตั้งแต่ปาง ๆ
๑ พังน่ำลำดับนั้น ยรรยง ยิ่งฤๅ
นามเรียกชมชายดง ย่างย้าย
สี่ศอกหกนิ้วคง ชนาดนับ สูงนา
เฉวเหล่าคชนายท้าย ชี้ด้วยควาญคเชนทร์
๏ ถัดถึงพลายหนึ่งผู้ เผ่าสาร สกุลเอย
สูงหกศอกมีประมาณ วัดไว้
มงคลจักรพาพชนาน นามศักดิ สมฤๅ
นายพิทักษ์ไอยเรศได้ เห็จชินคอประจำ ๆ
๏ ประพาศโถงพระที่นั่งไท้ ธรณี ศวรนา
สถิตย์ท่ามกลางหัดถี ผูกหมั้น
หมื่นชุนศุภรัตมี เนานั่ง อาศน์เอย
ประคองภาชน์มาศสองชั้น ใส่ผ้ากฐินทาน ๆ

◎ ควาญท้ายนายช้างนั่ง หลังหน ท้ายเอย
ขับคชบทจรดล ด่วนผ้าย
ลำดับมารคส่ถล แถวชนัด แห่เฮย
ห่อนคลาศพยุหบาตรย้าย ยาตรเยื้องโดยชบวน
◎ บัดพังหงษ์เล่นน้ำ นามนำ ถัดนา
สี่ศอกสี่นิ้วกำ หนดรู้
สูงชนาดพิลาศลักษณ์ดำ เภาภาคย์ พิศ์เอย
เลวพวกทนายท้ายผ้ ชีพร้อมพลควาญ ฯ
◎ ถัดพลายหมายชื่ออ้าง บัญญัติ ยศฤา
คือพิมานจักรพรรดิ ท่านตั้ง
สูงหกศอกโดยวัด ไป่หย่อน ยิ่งแฮ
นายวิเศษไอยรารั้ง อยู่ด้าวสอสาร ฯ
◎ ประพาศโถงที่ไว้ กลางกาย คชเอย
ศุภรัตส์ถิตย์หนึ่งนาย นั่งเฝ้า
พานอุไรใส่ไตรหมาย เกณฑ์มอบ เชานา
ควาญชับชยับย่างเท้า โยกย้ายชย่อนยล ฯ

◎ สี่พลายผูกเครื่องหุ้ม สักระหลาด แดงเอย
กระวินครำรชฎาสอาด เอี่ยมพร้อม
จงกลภู่หูมาศ ผจงบีด อร่ามฤๅ
ผูกช่ายทองแดงย้อม มาศสันทั้งมวญ ฯ

◎ ปกตระพองอัตหลัดพัน แดงดอก รายเอย
รัดพลุกทองเหลืองปลอก ใส่ถ้วน
หัศดีสี่สารบอก กระบวนแต่ง ฉันนา
เครื่องครบชนบสี่ถ้วน สี่ท้ทกอัน ฯ

◎ พังน้ำทั้งสรู อลงการ นันฤๅ
หุ้มบัศดูศรีปาน กล่าวแล้ว
จงกลภู่กรรณสมาน เสมือนก่อน แถลงนา
ช่ายชจิตรอังกฤษแพร้ว เพรอศพร้อยแปลกแปลง

◎ ปกหลังสักระหลาดถ้วน แดงพรรณ เพรอศฤๅ
ลอยดอกแผ่ลวดสุวรรณ ทั่วแท้
กังษกระวินสรรค์ เสาวภาคย์ พิศนา
งามสรรพประดับเลิศแล้ สิบสันสรรพางค์ ฯ

◎ มาญหมวดควาญส่ำสั้น ทรงอัง กุศเอย
แสดงดุจพรรณาหลัง เล่ห์อ้าง
กลางช้างซึ่งสถิตย์ยัง ยานยิ่ง ยศนา
คชาธเรศทั้งคู่ช้าง ฉัตรกั้งไกวแพน ฯ
◎ หกตนสกนธ์แต่งไส้ เสมอกัน
พอกใส่สนอบครุยวรรณ เสวตรล้วน
สองบั๊กเลอศลายพรรณ ผจงนุ่ง นาพ่อ
เพลาะสนับเพลาท้วถ้วน คาดเกี้ยวโอบเอว ฯ
◎ ผู้เถลองโทที่นั่งช้าง ชื่อประพาศ โถงฤา
หมอและกลางอ่าอาศม์ ดั่งนั้น
ผู้ควาญแต่งตนประหลาด เล่ห์อัน โอ่เอย
นุ่งยกกางเกงหมั้น คาดผ้าบั๊กแปลง ฯ
◎ คนชี่พังคชเต้า น่ำพลาย สี่ฤา
ควาญและหมอขอทาย เฉกกี
เถมอดควาญอ่ากฉกาย ควาญประพาศ โถงนา
หมอแต่งแสดงเช่นนี้ พวกผู้พลายหมอ ฯ

◎ สี่ขบวนขบวนหนึ่งใส้ มีขุน หมื่นนา
ดำรวจในหนึ่งมุข ไต่เต้า
กำกับเครื่องทนังกุญ ชรอาศน์ สี่เอย
ศุภรัตนหนึ่งเฝ้า แห่งผ้าไตรตาม ฯ
◎ คลังมหาสมบัติผ้าย ประจำพาน อุไรฤา
ขบวนหนึ่งหนึ่งบริบาล จ่ายไว้
แส่งสรรพยุทธชาวงาน พิทักษ์พระ แส่งนา
เฉภาะเครื่องคชาธารให้ คิดเต้าขบวนละสอง
◎ สริหมดโสพศผู้ สำหรับ รักษ์เอย
คลังสี่ศุภรัตนับ สี่ถ้วน
แส่งสรรพยุทธสี่กับ ดำรวจ สี่นา
สองบักตามเคยถ้วน นุ่งเกียวพันกาย ฯ
◎ นายจันปยาทิศย์ทั้ง พุทธา ทิศย์เฮย
ดำรวจในซ้ายขวา คูได้
จัดแจงแต่งเครื่องคชา ธารประพาศ โถงแฮ
ทั้งสี่พระทีนั่งไท้ ฝากเผ้าพนักงาน ฯ

ร่าย ◎ ถัดถึงสารสี่พลาย ตั้งหลังผายเยื้องยาตร
ยถพิลาศโอพาร ประถอบอลงการตามแบบ
แถบสักระหลาดต่างศรี มีเครื่องดาวถมปัด
กระวินครำสัชฌุทิบทา ตามพชาลาไล้ทอง ผ้าปก
ตระพองอัตหลัด พื้นแดงจรัสดอกดาษ จงกล
กาษฐมาศย้อม ภู่หูพร้อมลำอาง ปกปฤษฎางค์
พัตรเพรอศ แผ่ลวดเลอศอุไรเรือง วไลยทอง
เหลืองสวมพฤก สุกศรีสุพรรณพรายแพร้ว พิศ
โอภาษผ่องแผ้ว พ่างแท้ทองถกล แลนา ฯ

๔ ◎ พารณทีเอกชิน รวางขนาน
เสนอชื่อมหาไชยชาญ ศึกล้ำ
ห้าศอกคืบเศษประมาณ นวนับ สามนา
โดยขนาดส่งตระหง่านง้ำ แง่เงื่อมเงางาม ฯ

๏ หมอยอดศรีขีหน้า เนาสถ ศารแย่
ขุนหมื่นทวนทองยอ กิ่งช้าง
ทนายคชกดขอรอ รั้งท่อน ท้ายเยย
เตือนไต่ไคลคว้างคว้าง เนื่องรัวทิวเรียง ฯ
๏ ทีสองเรียกร้องชื่อ มาตงค์
ไฟพระกาลราญรงค์ รวดร้า
ห้าศอกคืบสี่บอง คุลีเศษ สามเอย
สงสู่งคงศึกกล้า กลันแกล้วกลางสมร
ย
๏ หมอยอดศักดิ์ขันชี ตอสาร
ขุนหมื่นทวนทองธาร เทอดตั้ง
กลางคชคชบาลควาญ ประจำนั่ง ท้ายนา
ขับยาตรบาทห่อนยั้ง หยุดให้ห่างชบวน ฯ
๏ ทศรมชอตั้ง กุญชร ดั่งฤา
ปรากฏแก้วอุดร เดชถ้ำ
ชาญชนชนะดัษกร ประกาศเกียรติ เกรอกแย่
ห้าศอกคืบชนาดซ้ำ เศษน้ำวสองสูง ฯ

◎ ยอดรักศักดิ์ออกอ้าง นามหมอ
เถลองคชกดชอคอ ชิ่คล้อย
ทวนมาศ์หมื่นชุนยอ อยู่ท่าม กลางเฮย
ควาญชับชยับบาทต้อย ไต่เต้าเหย่าย ล ฯ
◎ ทิสิ่สมเญศรู้ ศรนา รายน์ฤา
เก่งกาจชาติชนะงา ตระหง่านเง่อม
ห้าศอกบอกกายา สูงเศษ คิบเอย
อิกเอกองคศ์เอ่อม อาจต้านต่ออรินทร์
◎ ยอดรามนามนั่งเบื้อง บนกัณ ฐาเอย
หมอชิ่มิ่ยศบัญ ญัติอ้าง
กลางสารหมื่นชุนคัน ทวนกนก ท้ายนา
ควาญจรดชอรอช้าง ชับต้อนเดินคระไล ฯ
◎ สิบสองผองพวกผู้ เถลองสาร สี่ฤา
แต่งสรรพประดับอลงการ ทั่วทั้ง
กำกับเครื่องพนักงาน สรรพยุทธ คลังแฮ่
เฉกก่อนกุญชรดั้ง ดั่งนั้นบรรยาย ฯ

๏ พันภาณุราชตั้ง หัวพัน
กรมมหาดไทยจัดสรร ชนาดช้าง
ตำแหน่งแห่งฉบับบัญ ญัติเบี่ยง ยินพ่อ
โดยชนบภพโพ้นอ้าง รัตรับบุราณ ฯ
ร่าย
๏ ดับทวยหาญเดินเท้า เต้าชบวนหลังตก
แต่ง แบ่งกิ่งน่าคลาคลี่ สี่สิบถ้วนทุกชนัด
บัณรัศเรียบเรียงราย นายหมวดหมู่มอ ถือ
ธวัชมกร จรดินรวิทิวละคู่ อยู่น่านำพลผอง
ทุกท่วกองกลกัน ปันชุนหมื่นสารวัด ชนัดละ
สี่ตนคณนา แต่งกายาทงมวญ ดุจชบวนน่านน้ำ
สองชนัดชั้นรันแทะ เทียบแสะสองฟากชไม พฤศภ
อุภัยรถา เอการถกาษร สรรพอลงกรณ์กอป
ครบ คำรบเจ็ดเกวียนไกว ไพบูลย์ดุจชนัดหน้า
ทกล้ำดำรวจกรม สนมนอกทงสี่หม่ หมื่นชนอย่
เปนมุล แต่งเปนชุนชี่รถ ถ้วนอลงกฎพร้อมพรั่ง
สารถีนั่งน่าประจำ ตำแหน่งอ้างปางกช พนักงาน

ปางก่อน ห่อนแผกเพียนเปลี่ยนแปลง แสดง
เครื่องแต่งดำกล คนแลรถรจเรช เฉกเช่นชบวน
เบื้องหน้า งามล้ำงามเฉอศ์หล้า แหล่งเพียง
พิศวง ฯ

๏ รถณรงค์เจ็ดเล่มล้วน ชบวนหน หลังเฮย
งานจัดจ่ายมิตน หนึ่งไส้
ในชวาฝ่ายน่าพหล แหนราช แลฤา
ตำแหน่งแต่งตกได้ พิทักษ์ทั้งตรวจตรา

๏ พาทย์ประลองสองริ้วรหว่าง สำรับ หนึ่งเฮย
คนประโคมแห่นับ ครบห้า
หามสี่ที่สำหรับ เรียงเรียบ จรัลฤา
ตีเป่าเทาช้าช้า เช่นนั้นทุกชบวน ฯ

๏ โหไทยชไมพม่าด้วย สี่สำ รับฤา
เตลงอกอุภยจานา หนึ่งเยว
ครบเจ็ดเสร็จโดยกำ หนดกะ เกณฑ์นา
มือไขว่ไหล่อกเอียว ไต่เต้าตีประเลง ฯ

๏ พันวิจรจักรผู้ หัวพัน
กรมมหาดไทยนอกสรรค์ จัดถ้วน
สำรับนับเจ็ดปั้น เปนพนัก งานนา
หลายชาติพาทย์หลากล้วน แห่เบื้องขบวนหลังฯ
ร่าย
๏ พรั่งพร้อมพิริยบ่ายบาท ถือสรรพสาตรา
ตรู ดูอิ่กพรรคาย หมายบัณรัศขนัดจร โท
ขวัชมกรขั้น ดั่งนั้นล้วนนายหมวด หมื่นขุน
ตรวจแจงจัด เปนสารวัดขบวนละสี่ ตามที่
ทุกหมู่กรม รดมพร้อมพลไพร่หลวง ปวง
อาวุธถือสรรพ นับแถวละยี่สิบคน แต่งตนกด
ขบวนหน้า ขนัดสี่สิบทกล้า กลั่นแกล้วการรณ ฯ
๏ พลจามงามเพรอศพัน ไพรู รูปฤา
ตนแต่งต่างมลายู เพศพร้อม
โตมรทมัดมือชู ชไมเล่ม แลเฮย
บั้นเหน่งโอบเอวอ้อม เหน็บทั้งกฤชประจำ

◎ อาสายี่บุ๋นเพียง ผจงตน แต่งนา
แปรเพศอย่างจีนยล เยี่ยงง้ว
เถลองหัดถ์คระวัดขวานประกล ปลายหอก ประกิจเฮย
เดอนรยะจังหวะรัว เบี่ยบแบ่องบางขบวน
◎ กรมท่าแซ่กเทศล้วน แถโส ภณแฮ
กุมกระบี่เสโลห์ ง่าเง้อ
พันธพัตรโพกเศี่ยรโต ตามเพศ เซาเฮย
ส่วมใส่กางเกงเส้อ จีบห้อมกรอมกรย ๆ
◎ เกณฑ์หัดอย่างฝรั่งแสร้ง แต่งตน
ต่างฝรั่งรูปยล ย่านล้ำ
สามารถอาจศึกผจญ เจนจัด เจี่ยวพ่อ
ชูสินาศขนาดสั้นซ้ำ สรัพด้วยดินเสนง ๆ
◎ เชนทองเชนเทอดทั้ง ทายแวง ว่องเฮย
ครบเครื่องดินแดงศร สุกจ้า
อาสาใหญ่ยลแสยง ยอดาบ ชเลยแฮ
เครื่องแต่งแดงเถือกหล้า พิภุกล้ำแลขาม ๆ

◎ รามัญมาศดั้งกับ ตาวกร ไกวเฮย
แลเฉลือมเหลืองอาภรณ์ ผาดผ้าย
ศรีศุลหัดถ์ประจำจร ชนัดหนึ่ง นาพ่อ
แดงประดับสรรพชวาซ้าย เหล่าล้วนอาสา ฯ
◎ เครื่องม่วงปวงพวกพ้น ตาบสอง กรเฮย
เตลงเหล่านครอินทร์กอง หนึ่งไส้
เรือกรรกวัดคทาทอง เทียบแทศย์ แลฤา
แต่งเครื่องแดงดุจไส้ เลือดย้อมยลสยอน
◎ ล้อมวังดาบโล่ห์ล้วน จำทาย เทอดแฮ
เครื่องแต่งแสดงศรีหมาย ฟากฟ้า
ทหารในง่างาวกราย กระดิ่งเล่น ประลองเฮย
ครบเครื่องแดงดูจ้า จรัสเพียงแสงพัน ฯ
◎ ทำลธนเทอดถ้า ธำรง
ครบเครื่องเชิงวยรรยง เพรอศพร้อม
ทวนมาศทมัดทวนทรง เปลือยปลาบ ปลายแฮ
ประดับเครื่องแดงดุจย้อม ครั่งล้วนควรชาม ฯ

◎ เกณฑ์หัดแสงสินาศพัน ปีนคาบ หินเฮย
ประจำหัดถ์ปานปางปราบ ศึกสู้
เครื่องดำดุจชรอาบ หิ้กทมิ่น เมิลแฮ
เดอนดับจับรีวรู้ เสร็จสิ้นสุดชบวน ฯ
◎ เสนากุฎสนอบถ้วน ทุกชนัด แห่แฮ
พันต่างละอย่างศรีจัด แจกให้
นาเนกดิเรกเรื่องจรัส เจรอญเนตร นาพ่อ
สิบเอ็ดสยามพยุหไต้ ดั่งอ้างอ่าสกนธ์ ฯ
◎ พลรบครบสิบห้า อย่างยุทธ
เดอนบาทตระแบงอาวุธ ทุกผู
ชบวนปลายฝ่ายหลังสุด สี่ชนัด นาพ่อ
พันศุชสกลราษฎรี้ ชอชพนักงาน ฯ
◎ มหาดไทยกรมนอกได้ แจงจัด
กรมท่าทั้งเกณฑ์หัด สินาศให้
เรือกรรชังชนสัศ ดพวก หนังพ่อ
ล้อมราชนิเวศน์วังไท้ ท้วถ้วนสี่กรม ฯ

◎ กระลาโหมกรมนอกผู้ หัวพัน
นามศักดิเทพศักดิสรรค์ แห่ห้อม
เอการัศชนัดบั่น เปนพนัก งานแฮ
สบส่วนชบวนหลังพร้อม แต่เบื้องบูรพ์แสดงฯ
◎ เดโชท้ายน้ำนับ หนึ่งชนัด
ทำลุกับเกณฑ์หัด ฝรั่งทั้ง
ทวนมาศมาศเชนจัด จามชาติ ชนพ่อ
มอญดูดาบมอญดง ยบุนดวยทวยหาญฯ
◎ อาสาชวาซ้ายอิก ทหารใน หนึ่งเอย
สิบเอ็ดเสร็จพลไกร กลั้นกล้า
หกหมู่พยุหแท้ไทย ผจงตก แต่งแฮ
ต่างเพศพิเศษครบห้า แหร่พดผอง ฯ

◎ จบเสร็จเข็ดจบอกเบื่อง ฉบวนพระ กฐินเยย

แห่บกยกพยุหะ บาตรเก้า

เรยงเรยบรเบยบรบอบกะ เกณฑชนาด นพอ

เผยอพระยศผ่านเผ้า พิภพพนแผ่นสยาม ฯ

สิ้นฉบวนพยุหยาตราแห่พระกฐินบกเท่านี้ ฯ

ร่าย ◎ จักแถลงความพยุหบาตร ราชดำเนอน
นฤบดินทร์ ทรงถวายกฐินทางสถล เทียบผอง
พลทงมวญ มแสะส่วนทางผาย ซายขวาคูนานา
สดำนามแมนมณีรัตน์ ชีอัศดรดาวขจาย พรรณ
พันกายสอสรรพ์ นายกัณฐ์ศัวราช เถลองหลัง
อาศน์อาชา สมญาประกายพฤกษ์เพรอศ ขาว
ล้วนเลอศตรูตา คลาฝ่ายเฉวียงเคียงคส คนช
แต่งแจงจัด เสื้ออัตหลัดลายทอง ส่องบ่กยก
นุ่งคาด เจียรบาดเพลาะสนับเพลา โพกขลิบ
เพราพรรณราย สพายตาวผักปรักผจง อัศสา
ลงกฎประดับ สรัพวิภูษนสรรพางค์ หักทอง
ขวางโสภิต แผงข้างบิดทิบทอง ท้ายผูกซอง
หอกซัด ถัดถงทวารบุรพา ขวาพญาเทพอรชุน
พญาราชนิกุลซ้าย ผ้ายคู่เคียงสรพรัก นุ่งส่อง
บ่กลายอเคอ ขาวครุยเสื้อส่วมอาตม์ สำรดมาศ
กรองบ่ก สพายดาบผักอุไรเรือง แลมลังมเลือง

ทิบเถือก เดอนปลายเชือกรีวน้ำ ลำดับแปด
ดำรวจหลาย ถือมัดหวายเลวล้วน พันทนายถ้วน
แปดกรม รดมแหนแห่แลส่อน โตมรทมัดมือ
ส่ล้าง ซ้ายขวาข้างเคียงคู่ อยู่อกทั้งผอง ส่อง
บักนุ่งเหน็บพก ตกแต่งตามธรรมเนียม ทำเนียบ
เคียมคัดราช รัตคดคาดเกยวพันธ์ ส่รรค์องครักษ์
แปดกอง ผองหมื่นขุนมุลนาย ปลายเชือกถึง
นายเวร เกณฑ์ร้อยหกสิบตน ไต่ส่ถลหลามแหล่
รีวนอกแห่ส่องแถว แนวกลางวางส่องขนัด จัด
มหาดเล็กสี่เวร เกณฑ์เหล่าเลวเลือกส่รรค์ เท่า
กันก่อนคณนา แต่งกายาทั้งหลาย ส่องบักลาย
นุ่งถ้วน ล้วนรัตคดเกยวคาด ล่ำอางอาตม์ทุก
นาย ส่พายกระบี่ฝักหนัง ทังดำรวจหมื่มหาด
ประดับขนาดดุจกัน จรัลหลั่นละสี่ถเท้า แห่ส่มเด็จ
ปิ่นเกล้า ดิลกหล้าอยุทธยา ภพฤๅ ฯ

๏ บรรดาเจ้ากรมดำรวจ ประกวดแต่งกายอเคือ
นุ่งสองปักลายเสื้อ เสวตรล้วนครุยกรอง ฯ
๏ สำรดทองเถอกพราย ส่พายกระบี่ฝักบั้ง
อุไรรจิตรประกิจทั้ง เล่มล้วนควรชม ฯ
๏ ปลัดกรมแต่งแบ่งลด ดำรดกรองชาวล้วน
กระบี่ฝักปรักบั้งถ้วน กว่านนรจิตรชนาด เดียวนา
๏ หัวหมื่นมหาดรจเรช เฉกเจ้ากรมดำรวจไส้
ฝักแวงแปลงมาศ์ไถ้ ทับแท้แลพราย เพรอศนา ฯ
๏ นายเวรหมู่มหาด ดาบฝักดาษปรักแพร้ว
ทำบทั้งผองผ่องแผ้ว ส่บสิ้นโสภา ภาคย์นา ฯ
๏ จ่าฝักดาบแดงฉาด กำมหยี่ชาดศรีห้อม
หุ้มแพรชัดดาวพร้อม ห่อหุ้มแพรศรี ต่างนา ฯ
๏ อ่าอินทรีย์มหาดพราย ส่องปักลายนุ่งเสื้อ
ครุยชาวสำรดกรองอเคือ คาดอ้อมเอวพันธ์ สินนา
ร่าย
๏ บรรดาเจ้ากรมปลัดกอง ผองทหารใน
พลพัน เลือกหอกสรรพ์องครักษ์ คู่ชักท้วทุก

พรรค์ แต่งกลกันฤๅต่าง อย่างเจ้ากรมปลัดกรม
รดมอัษฎาดำรวจ ประกวดอาภรณ์เสื้อผ้า แห่
สรพรั่งหลังหน้า ขนัดรีวเรียงราย ฯ

๏ หมายหลั่นละส่ชช้อ ถานา เสนอฤๅ
ยงภักดิ์ด้านขวา ไต่เต้า
นายจัดภักดิ์คลา พยุหฝ่าย ซ้ายเฮย
สองหมู่สนมกรมเข้า คู่ฝ่ายนายเวร ฯ

๏ กลางเลวมหาดเด็กล้วน เดอนเคียง ค่นา
หลั่นละสองรายเรียง เรียบร้อย
รีวนอกฝ่ายสดำเฉวียง ดำรวจ แห่เฮย
หลายหลั่นบรรยายถ้อย เล่หันพงยล ฯ

๏ พรรณาดำรวจชี้ นามแถลง
มหาดเด็กเลวฤๅแสดง ชื่อพร้อง
จำแนกแจกขวาแซวง ซ้ายขนัด นอกนา
เว้นรห่างกลางแถวถ้อง ทรีวทีวใน ฯ

◎ นายจงคงส์ถิตย์ซ้าย เวรส์นม ซ้ายนา
ขวาชื่อนายยิ่งผส์ม คู่ฝ้าย
นายรงค์นอกซ้ายกรม นายฤทธ ขวาถือ
เดือนค่อยู่ขวาซ้าย ต่อเต้าตามส์ถาน ฯ
◎ ถับถึงนายอาจผู้ กรมเฉวียง นอกนา
ส์ดำนอกนายองค์เคียง ควบอ้าง
ขุนศ์รีวไชยเรียง ถัดใหญ่ ซ้ายฤา
ขุนรทธส์ำแดงช้าง หนึ่งไส้ใหญ่ขวา ฯ
◎ แผลงไพรินทรใหญ่ด้าว ขวานาม ขุนนา
ซ้ายชื่อไชยส์งคราม ย่างเยื้อง
บัดแก้วภักดีวาม ในแห่ ซ้ายเฮย
ไกรภักดีในขวาเบื้อง ขนัดด้านขวาคลา ฯ
◎ มหาดเล็กเลวคีรี ในรวด เรียงเฮย
รีวนอกเรียงดำรวจ ชื่อชี
ทุกหลั่นละลี่ตรวจ ฤๅยิ่ง หย่อนเฮย
เลวมหาดยาตรเพียงน ถัดนั่นนามเสนอ ฯ

◎ ขนัดในไขข้อตัง นายยาม มหาดเล่ย

พลพายพลพนนาม คดคลาย

นอกไชยภักดิ์วาม ในฝ่าย เฉวียงฤา

สำาชาติภักดิ์ย้าย ยาตรข้างแขวงขวา

◎ ศรีวไชยในรีวกับ ไชยขรรค์

นอกราชภักดิ์ผัน ภาคซ้าย

ขวารัตน์ภักดิ์จรัล แหนราช แลฤา

ในฝ่ายซ้ายขวาลม้าย ชื่อคล้องจองนาม ฯ

◎ สุดจินดาอิกด้วย เล่ห์อา วุธเฮย

เคียงค่อย่ในคลา คลาศ์เต้า

นายศรีภักดิ์ขวา ในแห่ นอกแฮ

นายสวัสดิภักดิ์เข้า ฟากซ้ายในเฉวียง ฯ

◎ อไภยเสนานอกรีว ขวาสถิตย์ แถวแฮ

หลวงเรียกสเรนทรวิชิต อย่ซ้าย

หุ้มแพรชื่อเสน่ห์สนิท เนาคู่ ในนา

นับสิ่สิลาศฝ้าย พรังพร้อมเรียงรัน ฯ

◎ สมุหพิมานส์ถานแห่เบื้อง พาเหียร ซวาแฮ
ซ้ายหมื่นประธานมณเฑียร ทั้ง
จันท์จิตรค่ส์ถิตย์เส์ถียร ในชนัด นั้นนา
หลั่นละส์มนามทั้ง ท้วถ้วนทุกตน ฯ
◎ ทิพรักษาส์ถิตย์ด้าว ซวาส์ถาน นอกนา
เดอนคู่ราชาบาล นอกซ้าย
นายยามยศ์นามชนาน เส์นอกวด ชันฤา
ประจำค่ยรยาตรย้าย อย่ร้วในเรียง ฯ
◎ ไชยาภรณ์ใหญ่ซ้าย ซ้ายคลา นอกนา
ขวาชื่อไชยภูษา คู่คล้อย
จ่าเรศจ่ารงค์นา มกรมหาด เล็กเฮย
แหนแห่แลเรียบร้อย ที่ล้องแถวใน ฯ
◎ ทิพเส์นาร์วนอก ในซวา ซวาแฮ
ซ้ายชนัดนามราชา มาตย์อ้าง
จ่ายวดจ่ายงคลา คุมคู่ ในเอย
แห่บพิตรเจ้าช้าง เผือกผู้พังเฉลอม ฯ

◎ พระพรหมบริรักษ์ฝ่าย ซ้ายพระสุริยภักดิ์ เดชฤทธิเดียงดิ์ นำเสด็จสมเด็จเผ้า

◎ พระอินทรเดชะด้าน พระราชรินทร์จรัดซ้าย ศักดิสิทธิสถิตย์มรรคา เรียงเรียบรเบียบสชัน

◎ พระอินทรเทพด้าว พิเรณเทพทิศซ้ายแซรง พระไวยวรนารถแวง พระชื่อเสมอใจได้

◎ พระมหาเทพฝ่ายซ้าย ขวาพระมหามนตรี สรรเพชภักดิศรี เคียงคู่ในนำเจ้า

ขวาวิถี นอกแฮ ดับเต้า ถาชนัด ในนา แผ่นพื้นภูวดล ฯ

เฉวียงพา เหียรเฮย คูน้น ขนานเนื่อง ในฤา เชิดหน้าอ่าโถง ฯ

ขวาแซวง นอกนา พิทักษ์ใต้ วามรหว่าง ในนา แห่ด้านโดยสดำ ฯ

สถลดิ ถาศเฮย ไต่เต้า เสาวรักษ์ พระฤา ชเรศผู้ผ่านถวัลย์ ฯ

◎ รหว่างรวเรียงรดะด้วย พลผอง
ขวาส์รพร้งเภร์ทอง ทศ์ถ้วน
แถวซ้ายส์รพรักปรักกลอง ทัศ์เท่า กันนา
หมวกกลิบลำดวนล้วน ใส่เสื้อแดงศร์ ฯ

◎ ส์กระหลาดขลิบโหมดเม้น ขอบผจง
ประกอบกางเกงบง แบบเสื้อ
จ่ากลองบี่ละคนทรง ตุ้มบี่ แดงฤา
มัศหรู่ดูอเคือ ส์นอบท้งกางเกง ฯ

◎ ราชมานูทิเจ้า กรมนาม ขวานา
หลวงพิศ์ณุเส์นีวาม อิกผู้
ปลัดขวาวิเวกส์งคราม ขุนหนึ่ง นามเอย
หนึ่งเรียกรามเภรี ปลัดซ้ายฝ่ายละส์อง

◎ ต่างนุ่งส์องบ์กล้วน ลายพรรณ เพรอศ์แฮ
ส์วมส์นอบครุยเส์วตรวรรณ ผ่องแผ้ว
เดอนโดยรหว่างรวบั้น งานตรวจ ตรานา
แจงจัดขนัดกลองแคล้ว คลาศ์ให้ ไคลเส์มอ

◎ ถับถิ่งพลพวกพ้น แตรงอน แห่แฮ
ห้าค่ชเชอดกร เบ่าแปล้น
แตรฝรั่งสรพรั่งพร้อมจร ถัดทัศ เทียมนา
ปากเบ่าเสี่ยงแตร่นแตร้น แซร่ซร้องสำนานต์ฯ
◎ ต้นชนัดจัดคู่ต่ง สังข์ส่อง
เบ่ารับกับกลองแตร แห่เต้า
แต่งตนก็กลกอง กลองกล่าว ก่อนนา
แปลกแต่หมวกคลุมเข้า ปกป้องกระบานบัง
◎ เส่นห์ราชาช่อเจ้า กรมขวา แตรเอย
อิกชอหม่นจินดา ราชซ้าย
สารวัดชนัดแตรคลา ในรหว่าง ริวฤา
หมื่นศักดากาศย้าย ยาตรเยื่องหว่างสังข์
◎ สามตนสกนธ์อ่าอ้าง สารวัด กลองแฮ
บแปลกบแปลงชัด เช่นนน
ละหมู่ละหมวดจด แจงพวก ตนนา
โดยเหล่าโดยหล่นชัน ตรวจเต้าตามชบวน

◎ ถัดกลองแถวถ้องเครื่อง สูงไสว
หักมาศโอภาษไพ โรจหล้า
เจ็ดชั้นเชอดคู่ใน พินพิลาศ เหลืองแฮ
คู่ถัดฉัตรชั้นห้า เพ่งพินเชยวชิ ฯ
◎ คู่สามศรีเทียบแท้ ทินกร
คู่สี่พรรณอัมพร ภาคคล้าย
ห้าชั้นเรียบรายสอน ส่างคู่ สามนา
บังแทรกสองคู่ส่าย สลับรัวฉัตรเรียง ฯ
◎ ชาวเชอญแดงพวกเพียน ส่นอบกาง เกงฤา
มัศหร่ดสำอาง อ่าล้วน
นายเวรินเวศน์วาง กำกับ เครื่องนา
สองบั๊กนุ่งโทถ้วน คาดเกียวก่องสกนธ์
◎ รหว่างเครื่องมหาดเล็กใช้ เชอญแส่ง สี่นา
เส่นอชื่อไชยลำแพง เอกอ้าง
ตาวเชนคาบค่ายแวง ใจเพ็ชร นามเอย
องค์ละองค์อาจมล้าง เศิกเสียนเศียรแส่นฯ

◎ มหาดผู้ชูเชอดถ้วน ราชา วุธเอย
อ่าอาตม์พ่างพรรณา เลิศแล้ว
ครุยสนอบครอบกายา อย่างเสวตร วรรณเฮย
สองปักมลักแลแพร้ว เพรอศล้ำฉลุลาย ฯ
◎ ถับถึงพระทนังต้น พุดตาล นามฤา
คอบรมราชยาน ยิ่งพ้น
จรูญจรัสรัตนอุพาร เฉลอมเนตร นาพ่อ
แก้วก่องทองสลับล้น ร่วงรั้งเรืองแสง ฯ
◎ จิ่ง[๔]จอมจักรพรรดิผู้ สัมพุทธ พงษ์เอย
เสวอยภพแผ่นอยุท ธเยศหล้า
คืออง์อรรคมงกุฎ ดิลกโลกย์ แลฤา
บำราศดุสิตฟากฟ้า เสด็จด้าวแดนไผท ฯ

---

๔ บางฉบับเปน จิ่ง บางฉบับเปน องค์ ไม่มีที่สอบ

◎ สรรเพชญ์สมโพธิแท้ เถลองถวัลย์ ราชฤา
เจรอญราชทศ์พิธธรรม์ ทั่วสร้าง
เชษมศุขสวัสดิเทพสรร พสัตว์สร่าง ทุกข์เฮย
สยามภพจบธเรศร้าง นิราศ์พ้องไภยไชษย
◎ เสร็จทรงอลงกฎแก้ว กาญจนา ภรณ์ฤา
สำหรับขัตติยราชา เพศ์พร้อม
โดยชนาดราชรณคลา เผด็จดัษ กรเฮย
เถลองอาศน์มาตย์หม่ห้อม แผ่ผ้ายผายชบวน ฯ
◎ พลหามแปดผู้นุ่ง ยกกาง เกงนา
เกี๋ยวคาดอาตมสำอาง โอบหมั้น
ไย่ไย่ไต่รัถยางค์ เหย่าเหย่า ย่างเฮย
ยาตรยาตรบาทห่อนกระชั้น ช่วงเท้าเทาเสมอ ฯ
◎ ภษามาลาศ์ได้ ผดงงาน กระหลดเอย
บังสุริยกเรนทรพาพ พัชผู้
พนักงานอภิรมย์ธาร โทเทอด ถวายนา
ดำแหน่งแห่งชนบรู้ รัตตังแต่เพรง ฯ

◎ พระทวยที่เบี่ยงบ้วน เชพะ ฉลองฤา
งานเชอดชูเชอญจะ หมื่นอ้าง
นามจงบริรักษ์พระ วรราช ยานฤา
เดอนอยู่เคียงแค่ข้าง ค่อยคล้อยคลอคลา
◎ พระครอบขันหมากพร้อม สุพรรณศรี
พระล่วมคูวชน์ มาศด้ำ
บังคลพระตระภาพมี่ นามม่อ กาเอย
สุพรรณราชพระเต้าน้ำ กรวดด้วยกระดานชนวน
◎ ธารพระกรกับทั้งถาด สุธารศ ชาฤา
พานพระกล้องรองชนด ชุดพร้อม
ฉลองบาทสรพราศเครื่องหมด มวญมหาดเชอญเชย
โดยเสด็จดำเนอนห้อม อยู่ท้ายยานทอง ฯ
◎ พระกระหลดคันสั่นอิก หนึ่งองค์ นั้นเอย
งานพวกภูษาผจง จับเต้า
อิกพานพัตราทรง กาญจน์ก่อง อุภัยพ่อ
ตามไต่ในชนัดเช้า ชนบช้างทางชนอง ฯ

◎ ทั้งผองเชอญเครื่องถ้วน ทุกนาย
ตนแต่งแสดงดุจภิปราย ก่อนนั้น
บเปลี่ยนบแปลงหมาย เหมือนแบบ บรพ์พ่อ
เดอนชรเดียดชรดั้น แซรกซร้อนสับสน ฯ

◎ ร้วนอกบอกคู่คล้อย เคียงคลา
ชนานชนาบแทบราชา อาศน์ท้าย
ทหารในสถิตย์ซ้ายขวา แขวงแห่
หนแห่งต้นเชือกผ้าย พิทักษ์ด้านปฤษฎางค์

◎ วิสูทธโยธามาตย์เจ้า กรมขวา
หนึ่งชื่อราชโยธา เทพซ้าย
ดำแหน่งศักดิยศถา เสถียรที่ หลวงเฮย
คุมคู่ยูรยาตรย้าย ย่างเต้าตามสถาน ฯ

◎ พฉพันถัดนั่นค่ เคียงไคล คลาศนา
ขวาชื่อพระหฤไทย ทัดทั้ง
ซ้ายนามพระอไภย สุรินทร์หนึ่ง นาพ่อ
เดอนดับจับรั้วรั้ง รยะชั้นหลั่นสอง ฯ

◎ ถับถันกันยุ๊ บาตรผู้ องครักษ์ ขวาฤๅ
ซ้ายราชเสวกพิทักษ์ ราชเฝ้า
ดำแหน่งยศถาศักดิ สถิตย์ที่ หลวงเฮย
แห่อย่สองข้างเข้า คู่คล้อยเคียงไคล ฯ
◎ ถัดถึงเลือกหอกห้าว แห่คลา ขนาบนา
ขวาภักดิ์อาสา ศักดิ์ดัง
ฝ่ายซ้ายชื่อโยธา บดคู ขุนเฮย
หาญหัดถ์สมรรถมวยทั้ง หมู่ล้วนมวญเลว ฯ
◎ ทหารในปลัดถัดเต้า ตามถา นาแฮ
ขุนชื่ออินทรรักษา แห่ซ้าย
ขุนพรหมรักษาขวา เสถียรทิศ ขวาเฮย
ประจำคู่ละฝ่ายผ้าย ภาคพื้นรัถยางค์ ฯ

---

๕ ลงไว้ตามเดิม เดียวนใช้ว่า กันภยุบาทว์

◎ จึงหมื่นมหาสนิทผู้ พลพัน ปลัดเอย
ขวาฝ่ายฝ่ายขวาผัน ย่างเยื้อง
ปลัดซ้ายบาทจรัล เคียงคู่ อย่นา
นามจิตรจำนงเบื้อง รเบียบริ้วทิวเฉวียงฯ
◎ ถัดถัดปลัดหลั่นน รักษา องค์นา
ซ้ายราชพิมานสมญา ยาตรเต้า
ขวาขุนชื่ออินทร์ปรา สาทสถิตย์ ขวาเอย
เดือนเรียบเรียงเคียงเข้า คู่ผ้ายผายผัง ฯ
◎ โยธาภูมินทรอ้าง นามกร หนึ่งฤา
หนึ่งเรียกอาสาภูธร ท่านตั้ง
ปลัดเหล่าเลือกหอกจร ประจำคู่ ท้ายนา
โดยดับจับชนัดทั้ง ฝ่ายซ้ายขวาสถานฯ
◎ รหว่างนั้นชั้นห้าฉัตร เชอญสอง คู่นา
ในค่ายสมพอง เสวตรแผ้ว
เชมาภาคย์มลากฉัตรชนอง ชนาบคู่ สุดเฮย
บังแทรกคู่หนึ่งแคล้ว เคลื่อนชั้นฉัตรไชยฯ

◎ นายเวรชาวนิเวศน์ไว้ กำกับ หนึ่งนา
คุมเครื่องส่งสำหรับ รัตตัง
แต่งตนก็กลฉบับ แบบก่อน
คลาบ่คลาศยาตรยั้ง อยู่ท้ายทิวตาม ฯ
◎ รหว่างฉัตรจัตมหาดเชือ เชอญแส่ง ส่องฤา
คอพระรัตน์ลำแพง ง่ามง้าว
นอกชนัดเครื่องคู่แวง เชนคู่ อิกเอย
ทวนแปดสี่ศอกห้าว สี่ง้าวงอนไสว ฯ
◎ แส่งในทนายพวกผู้ กำนัล
เชอญพระแส่งทวนคัน มาศ์ได้
โกษก่องถ่องเถือกสุวรรณ วิโรจรด น้ำนา
ดิงษคณนาได้ ด่วนเต้าสรหลมสรหลอน
◎ กำนัลแส่งต้นต่าง เชอญแส่ง สินาศนา
ครำปรักครำมาศแผลง แม่นม้วย
สวมสนับสลับแปลกแปลง หลายชนาด นาพ่อ
นับสี่สิบเสนงด้วย ด่วมหุ้มหักทอง ฯ

◎ ถ้วนนุ่งสองปักผ้น ลายวรรณ วาดนา
ใส่สนอบครุยสอสรรพ์ อคร้าว
รัตคดคาดเอวพันธ์ ทกทั่ว ตนเอย
สรพราศสรพริ้บด้าว แห่งด้านหลังหลาม
๒ ◎ ดับแสะตามเสด็จแล้ เทศทั่งคู่ตรูแท้
สบสันสรรพางค์ ฯ
◎ ชวาชินรวางตั้งแล้ว สินธุกระแสเสนอแผ้ว
ผ่องเพียงสังข์ศรี ฯ
◎ ซ้ายมีนามรวางได้ ดวงแขเขียนขาวไส้
ล่อล้วนหลากตระการ ฯ
◎ ฝูกอานหมอนเพรอศแพร้ว สองสินธพตัวแกล้ว
กลั่นแกล้งแต่งผจง ฯ
๓ ◎ อิกราชดุรงค์สองสยาม นามฝ่ายซ้ายเรียกรู้
เจ้าพญาอาชาชาติผู้ ผ่านเกล้าเจมากาย เสวตรนา
◎ ฝ่ายขวานามกรประกาศ เจ้าพญาราชพาหตั้ง
แซรมทรายรายรดับทั้ง ทั่วสันสบสกล กายนา ฯ

๏ อานโสภณเหล็กเณลา ทองทิบเพราครำแพร้ว
งามเลอศงามล้นแล้ว ประดับด้วนกาญจนา
ภรณ์ฤา ฯ

๏ แถบดารากุดั่นราย รัตนพะพรายเพรอศหล้า
ทั้งสี่พาหนมิ่งม้า อ่าอ้างกลกัน แลนา ฯ
ร่าย ๏ จัดสรรผู้กำกับ ม้าหนึ่งนับหนึ่งนาย
สองบักสายนุ่งคาด เสือครุยสอาดสอดศร์ อ่า
อินทรัยถ้วน ด้วนนายม้าจงประจำ สดำแสดง
สมเญศ นิกรอัศวเดชหนึ่งตน ชาติดุรงค์คนหนึ่งไส้
สองนายให้บริรักษ์ ฝ่ายเฉวียงบักษ์นามกร องค์
อัศดรสมญา วิเวกอาชาไนยหนึ่ง ชิ่งพิทักษ์โท
เท่า เหล่าเถมอดหมู่ม้าควาญ ซ้ายขวาประมาณ
ฝ่ายละสี่ เกณฑ์ตามทำนอง แสะหนึ่งสอง
เสมอหมาย จูงม้าผายหนึ่งคน แส้บัดตนหนึ่งนับ
แปดนายสรรพสริเกณฑ์ อิกประชาวเวรแสงสรร
พยุทธจรัสสำหรับ เชอญอัจกลับสองนาย นับ

ประมวญหมายสิบทัศ ชื่นผจงจัดแต่งตก นุ่ง
กางเกงยกลายคาด อ่าโอ่อาตม์เอวอ้อม พิศ
สรพรักสรพร้อม พรั่งผ้ายตามดุรงค์ สี่นา ฯ

๓ ◎ รถทรงฝรั่งใหญ่สอง รถหนึ่งรองขนาดน้อย
สามรถเร่งขับต้อย ติดท้ายสินธพ ต้นนา ฯ

◎ รถคำรบที่หนึ่ง สองแสะซึ่งเทียมเต้า
หนึ่งผ่านหนึ่งขาวเข้า คู่เพียนแผกศรี กันนา ฯ

◎ หนึ่งนามผ่านกาบกระหนก หนึ่งขาวกระจก
แจ่มอ้าง เทียบแอกแปลกสองข้าง ห่อนต้องศรี
ต่าง พรรณนา ฯ

◎ รถอย่างใหญ่ที่รอง สองสินธพเทียมผ้าย
หนึ่งหมอกหนึ่งกระเดียวย้าย เผ่าพ้องพงษ์ปราน
แปลกนา ฯ

◎ หนึ่งขนานหมอกม่าเหมี่ยว หนึ่งกระเดียว
ลำยองตั้ง ต่างเพศต่างพรรค์ทั้ง ต่างพันกายงาม
ต่างนา ฯ

◎ รถที่สามโสภิต ไพจิตรสอาดขนาดน้อย
แสะสองเทียบเรียบร้อย อยู่รั้งหลังเรียง รเบียบนา
◎ อัศวเคียงค่ต่าง ศิระอย่างย่างคล้อย
หนึ่งดำหนึ่งแซรมพร้อย เลือกล้วนสลับลำ เภานา
◎ หนึ่งนามดำกาสัก หนึ่งแซรมรักร้อยรู้
ชื่อพาชินทรสองผู้ ภาคย์เพียนรเมียลพรรณ แผกนา
◎ รถสามตามกันผ้าย ผันผัดกงดุรงค์ย้าย
ยาตรท้องรักยา สถานนา ฯ
◎ อาสำเกราะทองทั้ง ขวาซ้ายจ่ายจัดตั้ง
แต่งให้ไต่ตาม รถนา ฯ
◎ นามส่วนสารถีไส้ ศริกัณฐ์ศัวหนึ่งได้
ทั้งทั้งสอง ขุนนา ฯ
◎ ผองพลไพร่พรั่งพร้อม พิทักษ์รถรถละสี่ล้อม
เหลาลวนรักษา รถนา ฯ
◎ แต่งกายาเยี่ยงกษัตริย์ ขบวนกฐินเช่นนั้น
ท้าวทั้งเถมอสหาย นายนา ฯ

๏ อัศสากรณกลาะอย่างถ้วน เครื่องฝรั่งประดับ
สรัพถ้วน มิ่งม้าเทียมรถ สามนา ฯ
๏ พลบทจรไต่เต้า ตามเสด็จ นั้นฤา
หลายหมู่มากชบวนเชษ็จ บอกไว้
โดยราชพยุหบาตรเสร็จ แสดงสดับ นาพ่อ
ดำแหน่งดำเนอนไท้ ชนาดน้อยทางสถล
๏ หลวงนราเรืองเดชเจ้า กรมพล ซ้ายแฮ
หลวงพิทักษ์โยธาตน หนึ่งตั้ง
ฝ่ายขวาควบคุมพหล กรมท่า ทหารเฮย
แต่งเพศแชกเทศทั้ง โพกผ้าพันธ์กระสัน
๏ ดิงษเกณฑ์กะถ้วน เถมอลหมาย
กุมกระบี่เสโล่ห์ทาย เทอดถ้า
ชรเดียดชรดนผาย ผังผาด
พันทแกล้วทกล้า ศึกสู้อยู่ยืน ฯ

◎ สรเสน่ทิเจ้า กรมวาม นิกายเอย
ขวาฉักษมนานาม อิกผู้
กำกับพวกพลจาม ประจำหมู่ หนึงนา
ขนาดยศปรากฏรู้ เรียกอ้างออกหลวง
◎ จามพลตนแต่งแม้น มลายู
ปั้นเหน่งโอบเอวดู เพรอศ์แพร้ว
เหน็บกฤชพิศไพรู โดยริต แลฤา
หอกคู่ชูอวดแกล้ว กลอกแกล้งแสดงหาญ
◎ เดโชท้ายน้ำชื่อ ออกญา ยศฤา
นำเนกนิกรอาสา ใหญ่ย้าย
สองหมู่สุรโยธา ทายดาบ ชเลยแฮ
ยัดเยียดเบียดเสียดสล้าย แห่ล้อมหนหลัง ฯ
◎ รามคำแหงแต่งตั้ง พญานาม หนึงนา
หนึ่งชื่อพิไชยสงคราม ออกอ้าง
อาสาทักษิณวาง คุมสมัค เถมอลแฮ
กรแกว่งศรีศูลสล้าง กระหลับถ้ากวัดไกว

◎ พญาพิไชยรณฤทธิทั้ง พิชิตณรงค์ คู่ฤา
นายหมู่เขนมาศคง ควบคุ้ม
ซ้ายขวาพิริยเขนทรง ดาวอิก หัดถ์เฮย
เดอนดื่นพื้นสถดกลุ้ม กลาดด้าวแดนผดุ ฯ
◎ มหาสงครามพระผู้ ฝ่ายขวา กรมเอย
อิกอนุรักษ์โยธา ฝ่ายซ้าย
ทวนทองที่ถานา นายก พลพ่อ
พาพหลผาดผ้าย พวกพื้นทายทวน ฯ
◎ ผูกภู่สามชั้นต่าง ต่างศรี
ดำด่อนแดงเขียวชจี ร่วงเร้อย
พื้นพาพมฤคจามรี แลหลาก พรรณพ่อ
พายุพัดสลัดเพื่องเพื้อย ยาบย้อยยลไสว ฯ
◎ พญาพระรามพญาเกียรติเจ้า กรมกอง ดั้งแฮ
นำเหล่าเตลงดั้งทอง ถัดเต้า
กุมดั้งกับดาบประลอง ทายเทอด กรเอย
รดมฝ่ายซ้ายขวาเข้า พรั่งพร้อมพรูพล ฯ

◎ นครอินทร์พญาเจ้าหมู่ ดาบสอง หัดถ์แฮ
คุมหมู่รามัญกอง หนึ่งไส้
ไกวแวงแกว่งโดยลบอง เลบงดาบ ค่เฮย
ตามราชดำเนอนไท้ ธเรศห้อมหนหลัง ฯ

◎ พระเสนาภิมุขเจ้า กรมขวา นามเอย
ซ้ายฝ่ายนารายน์ฤทธา ท่านตั้ง
นายกยี่ปุ่นอาสา กำกับ พหลแฮ
เจ้องว่าขวานเทอดทั้ง เหล่าล้วนควรแสยง

◎ เรือกรรบัญญัติอ้าง อาสา สำแดงฤา
อิกจตุรงคโยธา เรียกรู้
ศักดิหลวงคู่ซ้ายขวา คุมไพร่ หลวงเฮย
คทามาศถือทุกผู้ พิทักษ์ไท้ไต่ตาม ฯ

◎ ล้อมวังแต่งตังที พระราม พิไชยฤา
หนึ่งพระเผด็จสงคราม แกว่นกล้า
เจ้ากรมบอกเสนอนาม เขาคู่ กันแฮ
พาพวกดาบโล่ห์ล้า อยู่ท้ายฝายผัง ฯ

◎ ทหารในไพร่ง่างง้าว งอนงาม
ชุนหมื่นควบคุมตาม พวกผ้าย
คบคงพรงพลหลาม หลายแหล
สองเหล่าทกล้าชวาซ้าย แซรกซร้อนสรหลอนสรหลม

◎ ทุกหมู่ละหมู่นับได้ ดิ่งษา สั้นแฮ
กรเกาะสรรพสาตรา ต่างเต้า
แสนสำสุรแสนยา หาญหื่น ศึกเฮย
โดยเสด็จอดิศวรเผ้า แผ่นหล้าสากล ฯ

◎ ไพร่หลวงองครักษ์ซ้าย ชวาหลาย
มีหมื่นชุนมุลนาย ควบคล้อย
สพักพันสินาศทองปราย เสนงคาด เอวเอย
เตอมติดเต้าชนวนห้อย แห่งด้าวสอสวม ฯ

◎ ศรสำแดงตำแหน่งเจ้า กรมวาม แสงเฮย
ชวาอัคเนศรนาม พระพร้อง
พาพหลพวกทหารตาม ตระแบงแบก ปืนแฮ
หินคาบคาดเสนงคล้อง เครื่องเต้าดินประจำ

๑ สองหมู่นับผู้พวก ละร้อยคง ครบนา
เกณฑ์หัดแสงอิกอง ครักษ์นั้น
สามารถอาจราญรงค์ เร็วเรี่ยว ฤทธิพ่อ
พิเศษกว่าอาวุธสั้น จงต้องเตรียมหลาย
๏ ไพร่หลวงอาวุธหมั้น มือไกว กวัดแฮ
ทวาทศชบวนแบบไทย แต่งถ้วน
กางเกงสนอบไพ จิตรโหมด ชลิบฤๅ
สักระหลาดชาดศร์ล้วน กับทั้งมงคล ฯ
๏ แต่งแชกสองพวกเพียน แผกสยาม เพศแฮ
หมู่หนึ่งอาสาจาม อ่าล้ำ
มลายูเยี่ยงแต่งตาม สนอบสนับ เพลาฤๅ
รจิตรกระบวนจินซ้ำ โหมดอ้อมโอบเศียร
๏ ไพร่หลวงกรมท่าแสร้ง แต่งตน
แปรเพศแชกเทศกล แชกคา
หมวกฉากเชอดกระบานบน บังชาติ
ดูบรูจักหน้า ห่อนแจ้งแปลงปลอม

๑ สิริรัตจตุทัศพร้อม พรรค์พล หลวงแฮ
โดยเสด็จพยุหบาตรสถล มารคผ้าย
เจ้ากรมปลัดกรมพหล มวญหมื่น ขุนเฮย
กำกับนิกรยาตรย้าย อยู่ถ้วนทวยหาญ ฯ

๑ ต่างนุ่งสองบักพัน ลายพรรณ เพรอศ์นา
สวมสนอบครุยเสวตรวรรณ ท้วผู้
นำน่าพิริยพลชันธ์ คุมควบ
เคยเช่นอเรนทรสู้ ศึกมล้างปางหลาย

๑ ขบวนยาตรนฤปราชด้าว สถลวิถี ทางเฮย
งานพระนรินทรเสน์ จัดทั้ง
นพาพฤศโยธี หมายหมู่
โดยฉบับโบราณตั้ง บอกแจ้งแสดงกล ฯ

๑ เดโชท้ายน้ำอิก อาสา ขวาแฮ
ซ้ายกับยี่บุ่นจามคณา เนกชร้อง
ทวนมาศ์มาศ์เชนรา มัญดาบ คู่เอย
เคลงเหล่าตาวดั้งต้อง แต่งทั้งทหารใน ฯ

◎ กลองชนะแตรฝรั่งด้วย แตรงอน สังข์เอย
ดำรวจแปดกรมนิกร ฝ่ายหน้า
ฝ่ายหลังแปดเหล่าสอน แหนแห่
บริรักษ์ไทธเรศหล้า เลือกล้วนพลหลวง
◎ พญาศรีสหเทพได้ จัดสรรค์
ห้าหมู่พยุหโจษจรร พรั่งพร้อม
เกณฑ์หัดสินาศเรือกรร กรมท่า
มหาดเล็กอิกเหล่าล้อม นิเวศน์ไท้วังสถาน
◎ เสมียนตรานายหนังสือ กรมวัง
จัดเครื่องสูงน่าหลัง แห่ห้อม
อิกพระที่นั่งบัลลังก์ พุดตาลราช อาศน์เอย
ทำนุกทำเนียบพร้อม ชนบไว้ในเพรง ฯ
◎ เสด็จทอดมหาธาตุทัง เชตุพน
ราชบุรณะอกตาบล วัดนน
ดำแหน่งกระฐินสถล รัถเยศ
อาวาศสามแห่งหัน บอกแจ้งแถลงการฯ

◎ จบฉบับตำหรับเบ็ญ ชบวนเสด็จ
พยุหบกตกแต่งเสร็จ ขนาดน้อย
กระวีชาติอาจจำเชบ็จ เลบงบอก ไว้เฮย
ถ้วนถ่ถ้วนสารสร้อย อ่านเอ็อนเตือนเชษม

จบชบวนแห่เสด็จพยุหยาตราสถลมารค
อย่างน้อยเท่านั้น

ร่าย ๏ เปรมกุศลปราโมทย์ โกษฐ์ราษฎรธรรม
สุจริต ราชฑิศทานกฐิน เสด็จทางสินโธทก
ตกแต่งพยุหยาตรา ชบวนน่าวาเรียงเรียบ เพียบ
อรรณพนที่ มีประดู่หน้า นายทกล้าแจงจัด
ล้วนปลัดทูลฉลอง สองเถลองยศออกญา แซวง
ชวาเทพอรชุน ราชนิกุลฝ่ายเฉวียง เรือกราบเคียง
ชิดคู่ อยู่ปลายรีวทิวชบวน มวญหมู่พวกพลพาย
บรรเจอดกายอเคือ กางเกงเสื่อมงคล แดงดำ
กลกอบล้วน อ่าอาตม์สรพราศพลถ้วน ทุกผู้ดู
สรพรัก พร้อมนา ฯ
๏ บัดเรือพยัคฆ์ทั้งคู่ ควรยล ย่านแย
ชวาเร็ยกเสือทยานชล ชื่อรู้
อาสาสินาศนายพล เมืองสมุท ชื่เอย
หลวงเดชสำแดงผู้ ที่เจ้ากรมสดำ ฯ

◎ เสื่อคำรนสินธุ์ซ้าย เสนอนาม
เคียงคู่คุมคู่ตาม คู่เต้า
หลวงแสงศรสิทธิวาม กรมสถิตย์ เรือฤา
ดำแหน่งแห่งที่เจ้า หมู่พันบันทหาร ฯ
◎ สองนุ่งสองบั๊กเสื้อ อัตหลัด สวมนา
รัตคดคาดเอวรัด รอบหมั้น
เศียรพันธ์โพกชลิบพัตร โพโรจ หร่ามเอย
เนานั่งคฤหสองชั้น แต่งตั้งกลางลำ ฯ
◎ ผกทวนเชนมาศง้าว เสโลห์ กระบี่นา
สิ่งละคู่อาวุธโส ภิตแพร้ว
หกเสาคฤหโอ่โอ พารเลอศ แลพ่อ
งามสง่าอ่าอวดแกล้ว กลั่นแกล้งแสดงหาญ
◎ หนแห่งตำแหน่งหน้า เรือวาง ปีนแฮ
ชานชอชานกยาง อย่างตง
ละบอกละลำพาง ผจญจ่อ ศึกเฮย
เกณฑ์จ่ายหมายฝรั่งทั้ง คู่เผ้าคอยแผลง ฯ

◎ ลำเรือยาวเย่อนได้ วาอัฐ วัดเอย
สามสิบพลพายจัด ครบถ้วน
กางเกงสนอบจรัส แดงดิ้น
เศียรใส่มงคลล้วน ชาดพันบัศตู ฯ

◎ เรือแซจรเข้คู่ ถัดตาม
ซ้ายขนัดคนองน้ำนาม ท่านให้
ขวาคือชื่อคำราม ร้องเรียก นามนา
พลพม่าอาสาได้ ประทุกทั้งสองแซ ฯ

◎ ถัดแซมัจฉคู่คล้อย คลาหน ทิกเฮย
ขวาชื่อแซพิพัทธชล เพรียกพร้อง
ฝ่ายซ้ายเรียกอานนท์ สมุทคู่ กันนา
มอญหมู่อาทมาตต้อง จ่ายให้ลงประจำ ฯ

◎ ค่สามแซแห่ทั้ง โทกรินทร์ เรือฤา
สดำคชรำบาญยิน ชื่ออ้าง
หนเฉวียงคชสารสิน ชูเทียบ เคียงนา
มอญมาศดั้งเถลองช้าง ฉสุแล้แซสอง ฯ

๏ หกลำกำหนดรู้ ร์วา เจ็ดฤๅ
เร์อพม่ามีตอยา น่ังหน้า
ละแซละหนึงนา ยกอยู่ หั๋วเฮย
กำกับภุกามทกล้า ทแกล้วทวยหาญ ฯ
๏ ลำมอญสมิงหน้านั่ง ลำประจำ
สมิงหนึ่งหนึ่งแซกำ กับให้
สี่สมิงอยู่สี่ลำ เตลงสี่ แซนา
นับกับตอยาได้ หกสั้นหกแซ ฯ
๏ หกนายกายนุ่งผ้า อย่างมอญ ม่านเอย
ชลิบพัตรเพ่อมอาภรณ์ โพกเผ้า
สวมสนอบกอบอดงกรณ์ อัตหลัด รายฤๅ
เตือนตักพรักพิริยเร้า เร่งต้อนตีกระเชียง
๏ พลกระเชียงมอญม่านด้วน แต่งตน
เสื้อสอดเศียรมงคล โอบอ้อม
กางเกงก็สวมสกนธ์ กุก่อง
พิศพิลาศโอภาษพร้อม เพรอศสั้นแดงศรี ฯ

◎ ท้ายเรือธงรบตั้ง แต่งทุก แซเอย
ดูฉาดชาดศรีสุก ส่องพ้า
พายุพัดสบัดปลายปลุก ปลิวยาบ อยู่แฮ
ยลอย่างปางโรมร้า ศึกสู้สู่ณรงค์ ฯ

◎ ถับถึงเรือกราบเจ้า กรมหก เหล่าเฮย
เนานั่งกันยาตก แต่งตั้ง
เวรชันก็เกณฑ์ยก แต่หนึ่ง ชวานา
แรมฝ่ายซ้ายหนึ่งทัง ส่ผเปลี่ยนปัน ฯ

◎ พญาพิไชยรณฤทธิด้วย พิไชยสง ครามเอย
สุกรบักษ์ผลัดเปลี่ยนคง คู่ใช้
หนึ่งพญาพิชิตณรงค์ กาพบักษ์ เปลี่ยนแฮ
อิกกับรามคำแหงให้ แห่หน้ากลองนำ ฯ

◎ เรือกลองแซกหนึ่งน นำจรัล ราชฤา
รหว่างคู่แซรามัญ มาศดั้ง
พลพายแต่งกลกัน มอญม่าน แซนา
สรพรักเพียบเรียบเรียงตั้ง ไหล่พร้อมเพียงพาย

◎ เรือกราบลำหนึ่งล้วน ปลัดดำ รวจฤๅ
สนมนอกสี่กรมละลำ จัดให้
เวรชิ้นค่นายน้ำ ชวานอก สนมนา
ผลัดเปลี่ยนเวียนเวรได้ ตรวจหน้าในชบวนฯ

◎ สมุหพิมานนามปลัดเบื้อง สนมชวา
ชวานอกทิพรักษา ทัดทัง
จมื่นปลัดสองรา เรือกราบ ชิแฮ
กลางกอบกันยาทั้ง คให้ผลัดเวร ฯ

◎ ราชาบาลปลัดซ้าย พาเหียร กรมเฮย
สนมชื่อประธานมณเฑียร เรียกรู้
เวรแรมผลัดเวรเวียน ไตรตรวจ ชนัดนา
จมื่นพันสองผู้ บอกผู้พนักงาน ฯ

◎ ฝีพายกายอ่าอ้าง เรือกลอง
ตกแต่งตามท้านอง ชนาดน้น
พร้อมพร้งพริยลำลอง แลลำ
ยกไหล่ไล่ยาวกระชั้น คลื่นพุ้งฟองฝอย ฯ

◎ จึงเรือสางทั้งคู่ เก้าวา วัดแฮ
ใส่คฤห์ต่างกันยา เกือบกั้ง
พลพวกสัศดิมา บรรจ เรือเฮย
จำหลักเศียรสางทั้ง รูปอ้างสางแปลง ฯ
◎ ชาญชลสินธุซ้าย สางชนาน นามนา
สางหนึ่งคำแหงหาญ เรียกร้อง
ชวาแชวงแห่งอุทกยาน ยงยิ่ง
ทั้งค่ชานนามต้อง ชอตงเรือกรร ฯ
◎ ปลัดกรมขุนคู่เข้า ชิไน คฤห์นา
ขุนนราฤทธิไกร ฝ่ายซ้าย
ขวาขุนชื่อพิไชย ชาญยุทธ นาพ่อ
สองชิสางสองฝ้าย สถิตย์ด้านโดยกรม
◎ ถับถึงกิเลนล่องน้ำ ชนานเคียง กันนา
ยาวเย่อนอย่างสางเพียง ชนาดพร้อง
แต่งคฤห์คู่เรือเรียง พายเพียบ พลพ่อ
ดำรวจกรมนอกต้อง แต่งทั้งโทกิเลน ฯ

◎ หนชวาปรากฏอ้าง นามยิน
กิเลนชื่อลอยบนสิน ธุ้ง
ซ้ายสมเญศกิเลนลิน ลาส์มุท มิ่นา
จำหลักกายกิเลนทั้ง คู่เพี้ยงพิศวง ฯ
◎ ดำรวจกรมนอกให้ ลงประจำ คฤห์เฮย
แห่งกิเลนส่องดำ เลื่อนฝ้าย
ภาคชวาหมิ่นชุนส์ดำ กรมนอก เนานา
หนแห่งซ้ายกรมซ้าย นอกเฝ้าเนาส์ถาน ฯ
◎ ถัดนั้นเรือรูปแม้น มกรแส่ดง เดชเอย
ชวาเร็ยกมกรจำแลง หลากล้ำ
ฝ่ายซ้ายชื่อมกรแผลง ฤทธิคู่ เคียงนา
เพียงจักโผนเผ่นน้ำ เพ่งเพียนเศียรส์ยอง
◎ ไพร่หลวงกรมใหญ่ทั้ง โทลง ประจุนา
เรือมกรยรรยง คู่คล้าย
หมิ่นชุนส์กิตย์คฤห์คง ตำแหน่ง
ชวาก็อยู่ชวาซ้าย อยู่ซ้ายตามส์ถาน ฯ

๏ จึงถึงนาเวศเพียง เหรา รูปฤๅ
เคียงคู่ฟูพ่องชลา ล่องเค้า
พลไพร่หมู่ในชวา ซ้ายประทุก เพียบพ่อ
ชุนหมื่นประจำคฤห์เข้า ทั้งสำเฉวียง ฯ
๏ เหราปรากฏตั้ง สมญา ชนานฤๅ
สินธุ์ลอยล่องชวา เรียกอ้าง
ท่องทางสมุทเหรา ชชอ เฉวียงเอย
ลอยล่องท้องอทกคว้าง ค่คล้อยคลอเคียง ฯ
๏ ถัดโทโตภาพเพียน นาวา คฤห์เอย
โตชื่อชมังคลินชวา ท่านให้
โตฝืนสมุทสมญา อยู่ฝ่าย ซ้ายแฮ
เกณฑ์เหล่าล้อมวังได้ ประจุชร้องสองโตฯ
๏ ในคฤห์หลวงปู่อมเหล่า ล้อมวัง ราชฤๅ
สถิตย์ประจำคฤห์หลัง ละผู้
เรือรัชนาดเดียวทัง ลำสิบ เสมอเฮย
จำหลักสัตวรูปรู้ รจิตรน้ำมันรบาย ฯ

◎ พลพายใส่เสื้อกับ มงคล
แดงจรัสบั๊ศตูกล ชาดย้อม
กางเกงกกรวมตน ฤๅตาง ศีรนา
แดงดาษสรพราศพร้อม ส่บสันสรรพางค์ ฯ
◎ น่าเรือบีนใหญ่จ้อง จ่ารงค์ เรียกฤา
ลำละบอกบงยง ย่านแท้
หกเสาคฤห์ครบคง อาวุธ ผูกพ่อ
อย่างพยัคฆนาเวศแล้ เล่หนันบรรยาย ฯ
◎ ทหารบีนพันฝรั่งเผ้า บีนประจำ อยู่นา
ลำละคู่ดูกำยำ ยิ่งแกล้ว
ทนายเส้าทมัดหัดถ์กำ เส้าเทอด กระทุ้งแฮ
ผูกภู่ฟูเพื่องแพร้ว เร่งเส้าลำละส่อง ฯ
◎ ร้องร่ำโพยเจ้าคะ ชานเสียง
เส้ารับศัพทสำเนียง เร่งร้น
ผีพายพร่ังพร้อมเพรียง พร้องเพรียก ยามเอย
คลื่นคลั่งถั่งอุทกท้น ท้วท้องแถวธาร ฯ

◎ ทนายกระสุนจัดนั่งหน้า เรือลำ ละนายเอย
อิกกับนายลำประจำ คฤห์นัน
สรินับสี่นายกำ กับทุก เรือนา
ล้วนนุ่งสองบ๊กหมั้น แต่งต้องตามเคย ฯ
◎ รัตคดคาดใส่เสือ อัตหลัด รายฤา
เศียรโพกพันธ์ชลิบพัตร เพรอศพร้อย
ทนายบีนอิกสี่จัด เนานั่ง คฤห์นา
กรเกาะสินาศขนาดน้อย สรัพด้วยดินเสนง ฯ
◎ กางเกงกรวมอาตม์ล้วน บ๊ศตู แดงเอย
กอบกาบบังเพลาดู อเคอ
ลำดวนกลับหมวกตรู ชลิบโหมด สวมนา
จับหัดถ์บ๊ศตูเสือ ใส่ด้วยแดงศรี ฯ
◎ ดับดลเรือคฤห์ล้วน เศียรฉลัก รูปฤา
ขวาอสุรวายุภักษ์ แต่งตั้ง
ฝ่ายซ้ายรูปอสุรบ๊ก ษ์สมุท นามนา
ลำมาดไล้มาศทั้ง รดน้ำฉลุลาย ฯ

◎ กองกลางสรพรักพร้อมไพร่ ซ้ายขวา กรมเอย

บรรทุกทั่วนาวา คู่นั้น

ศรีชาดดาษหลังคา คฤห์เพรอศ เพราพ่อ

ปักมาศแผ่ลวดชั้น ขอบพันเชองชาย ฯ

◎ เจ้ากรมสถิตย์คฤห์ด้าว นาวี ขวาแฮ

หลวงมหาโยธี ท่อ้าง

ศรีรณรงค์ม นามหนึ่ง หลวงนา

เนาคฤห์ประจำล้าข้าง ขนัดซ้ายหมายเกณฑ์

◎ จงเรือพานเรศพัน โสภี ภาพนา

ฟูพ่องส่องล้ามี ชื่อพร้อง

แขวงขวาเรียกพาลี มล้างทวีป แลพ่อ

ซ้ายสุครีพครองเมืองต้อง แต่งให้เคียงขนาน ฯ

◎ เกณฑ์หัดอย่างฝรั่งพร้อม พลประจำ เรือฤๅ

ชุนชือทรงพิไชยล้ำ ฝ่ายซ้าย

ชุนพิพิธณรงค์สล้ำ ปลัดคู่ กันนา

เนาคฤห์ไพร่พายผ้าย เร่งร้องโยนยาว ฯ

◎ บัดกระบี่นาเวศทั้ง โทฆนาน นามฤๅ
ขวาซ้อปราบเม็องมาร ท่านให้
หันซายเรยกกระบราญ รอนราพ เส่นอนา
กรมพิเศษอาสาได้ ประจุพร้อมเพรี่ยงพล
◎ ปลัดกรมนั่งคฤห์เบื่อง ขวานาม ขนานนา
ขุนวิชิตสงคราม ซ่อตั้ง
ขุนรณฤทธิวไชยวาม กรมปลัด นั้นฤๅ
เนาคฤห์นาเวศรั้ง ฝ่ายริวทิวเฉวียง ฯ
◎ ขนาดคงสามคู่รั้ง เรือร์ รวดฤๅ
วาทัศวัดนาวี เท่าแท้
หลังคาคฤห์ดาษศร์ แผ่ลวด กนกนา
ลำฉลุอุไรไล้แล้ เล่ห์อ้างปางหลัง ฯ
◎ เสาคฤห์หกแห่งไส้ ใส่สุรัด เฆนเอย
อิกกระบี่เสโลห์มัด ผูกหมั้น
ฆ้อคฤห์แต่งแจงจัด รจิตรดุจ เดียวนา
ทวนมาศภู่สามชั้น กับง้าวสิ่งละสอง ฯ

๏ จ่ารงค์คร่ำปรักตั้ง หนหัว เริ่อเฮย
ลำละบอกเพ่งพิงกลัว กลอกเกล้า
เกณฑ์ฝรั่งพรั่งพร้อมตัว นายสินาศ น้อยนา
ทนายกระสุนทมุนเส้า ทั่วถ้วนพนักงาน ฯ
๏ ผี่พายสวมเสื่อบั๊ศ ตูชาด ฉาดเอย
ชลิบโหมดไพโรจส์อาด เอี่ยมล้ำ
กางเกงก็แดงดาษ ดุจสนอบ นั้นนา
เศียรใส่มงคลซ้ำ ห่อนเพียนเปลี่ยนพรรณ
๏ จึงเรือกราบสี่ผู้ ปลัดดำ รวจแฮ
เนานั่งกันยาลำ หนึ่งผ้าย
เวรชิ้นคู่ปลัดนำ ในใหญ่ ชวาเอย
แรมปลัดในใหญ่ซ้าย ต่างต้องตรวจตราฯ
๏ ราชามาตย์อิกทั้ง ไชยา ภรณ์ฤา
แรมปลัดจัดนำนา เวศไท้
หนึ่งไชยภูษา สุกรบั๊กษ์ เปลี่ยนเอย
อิกทิพเสนาให้ คู่เข้าเวรเวียน ฯ

◎ ผีพายกายก่องถ้วน ทุกตน
เสือกับกางเกงกล ครั่งย้อม
เศียรสวมใส่มงคล แดงดื่น
ยอไหล่ไล่หัดถ์ซ้อม สรท้านชานยาว ฯ
◎ จึ่งเรือคฤห์ครุชล้วน สิบเอ็ด วาเอย
ชวาชื่อครุชเหอรรเห็จ ท่านตั้ง
ฝ่ายซ้ายเรียกครุชเตร็จ ไตรจักร นามนา
เถมอลหม่ทหารในทั้ง ค่พันพลพาย ฯ
◎ นายเรือชุนหมื่นผู้ ทหารใน
นั่งคฤห์กากับไคล เคลื่อนคล้อย
เครื่องแต่งแห่งคฤห์ชไม แม้นคฤห์ กระบี่พ่อ
พวกพนักงานใหญ่น้อย อยู่พร้อมอย่างเพรง
◎ หลงคาคฤหดาษพน เชองชาย รอบฤๅ
กลางบั๊กเปนดาวชจาย ทั่วแท้
ล้วนทองแผ่ลวดลาย แลเพรอศ เพราพ่อ
พิเศษกว่าหกล่ำแล้ ซึ่งอ้างปางหลัง ฯ

◎ จึ่งเรือทวาทศ์ล้วน วายาว คู่เอย
นามเอกไชยเหอรหาว ฝ่ายซ้าย
ขวาชื่อเอกไชยหลาว ทองเท้ยบ เท้ยมนา
คู่ชักนำที่นั่งฝ้าย อยู่ต้นเรือขบวน ฯ
◎ ฤทธิพิไชยเนาคฤห์ซ้าย นาวา ไชยเฮย
ขุนประชาพลขวา คฤห์รั้ง
ปลัดกรมคู่ชักนา เวศน์นั่ง คฤห์นา
กำกับเรือไชยทั้ง ค่คล้อยลอยเคียง ฯ
◎ ห้าคู่เชียนมาศล้วน ลายรด น้ำนา
ตั้งแต่เรืออสุรหมด คู่นน
สุรินับสิบลำจรด เรือเอก ไชยเอย
เรือรูปสัตวฉลักชั้น นอกน้ำมันรบาย ฯ
◎ สิบค่ใช้ต่างดั้ง น่าเสด็จ
นับแต่สางสองเสร็จ ขนัดหน้า
ตกแต่งก็ตามเขบ็จ บูรพ์แบบ
ขบวนแห่แลเลอศ์พ้า ฝ่ายน้ำน่านเรนทร์ ฯ

๏ บัดเรือไชยใส่ผ้า ไตรทาน กฐินเฮย
บษบกทองรองพาน กนกพร้อม
ศรีสุนทรไชยชนาน นามที่นั่ง นันฤา
วาทัศวัดเย่อนย้อม มาศล้วนลายเชียน
๏ ผีพายส่วมเสื้อบัศ ตแดง ดิ่นแฮ
จีบหัดถ์เถมอลทมัดทแมง ทั่วถ้วน
กางเกงก็แปลกแปลง อย่างยก เชียวเอย
หมวกกลีบล้ำดวนล้วน ปกเผ้าทุกตน ฯ
๏ พายพิจิตรบิดมาศล้ำ แลพราย เพรอศแฮ
ชุนหมื่นดำรวจราย น่งห้อม
บุษบกฟากละลี่นาย นับแปด นายเอย
สองบั๊กลายนุ่งพร้อม พอกเสื้อชาวครุย ฯ
๏ นักษราชสองผู้นั่ง ถือชวัช อุไรฤา
เรืองอร่ามสามชายสบัด โบกย้าย
อ่าเอี่ยมก็เทียมทัด ดำรวจ แปดเฮย
สถิตย์ที่เก็จน่าท้าย ที่นั่งต้นชลยาน ฯ

◎ หมื่นขุนศุภรัตทั้ง โทเทียม สถิตย์นา
นุ่งห่มตามธรรมเนียม นั่งเฝ้า
ไตรทานพระกฐินเตรียม เชอญช่วย กันเฮย
เกณฑ์เปลี่ยนเวียนเวรเข้า คู่ผู้บริบาล ฯ
◎ ถันถับลำดับนั้น เรือกลอง แขกนา
ต้นเชือกนำเสด็จสอง ผลัดให้
ออกญาคู่ใหญ่กอง หกเหล่า แลเฮย
สกรรบักษ์เดโชไว้ แห่หน้ากลองนำ ฯ
◎ กาพบักษ์ท้ายน้ำเปลี่ยน นำกฐ นั้นนา
เรือกราบกันยาบน เกือบกั้ง
พลพายใส่มงคล สนอบสนับ เพลาฤา
แดงจรัสบัศตูตั้ง โห่ร้องยาวโยน ฯ
◎ จึงถึงนาเวศเจ้า จุฬาไท ธเรศฤา
พระที่นั่งชลพิมานไชย ชื่อชี้
ลำมาดขนาดนับไตร รัศวัด วาเอย
รจเรขเฉกไชยกี้ ฉฬุลวันลายสุวรรณ

๏ บัลลังก์แต่งตั้งต่าง บุษบก
ศรีดาษกันยาปก บักพร้อม
แผ่ลวดพิลาศลายกนก กระหนาบแย่ง พันพ่อ
ขั้นขอบเชิงชายล้อม เถอศล้ำสลับศรี ฯ
๏ วิสูตรกาญจน์แก้วกอบกั้น เวียนวง รอบฤๅ
แห่งรัตนบัลลังก์ทรง กษัตรใช้๖
ดำรวจที่ถือธง นักษราช น่านา
หนึ่งราชเสน่หาให้ สถิตย์ท้ายเรือทรง ฯ
๏ สองนายกายก่องเพียง ชนสอง เพรงพ่อ
พันธวัชแผ่ลวดทอง เถือกหล้า
สักระหลาดชาดศรีรอง ไพโรจ หร่ามเฮย
แปลกแต่ปลายธงห้า แฉกใช้ชายเฉลอม ฯ

---

๖ ตรงนี้บางฉบับเปน ไชร์

◎ เสด็จทรงทนั่งครุธบ้าง บางวัน
เสนอชื่อมงคลสุบรรณ บอกแจ้ง
จตุรัศวัดวาพรร ณาชนาด ริฤๅ
น่าและท้ายธวัชแสร้ง สฤษดิเพียงเรือไชย
◎ แต่งเตอมเพ่อมแต่ตั้ง จารงค์ หนึ่งฤๅ
สำหรับนาเวศทรง สถิตย์หน้า
รหว่างบาทราชวิหคผจง คำคร่ำ
แลพิภุกแหล่งหล้า โลกล้วนสยบสยอน
◎ ฝรั่งประจำกำกับเฝ้า ปืนสาม นายนา
พญาชื่อพิเศษสงคราม เออกอ้าง
หลวงชนะทุกทิศนาม นายหนึ่ง อิกเอย
หลวงฤทธิราวมล้าง ศึกม้วยหมื่นแสน ฯ
◎ พนักงานเฝ้าหน้าทนั่ง นาว ราชฤๅ
จมื่นเสมอใจมี่ ชื่อตั้ง
สรรเพชภักดิศรี เสาวรักษ์ อิกนา
ไวยวรนารถหนึ่งทั้ง สี่ผู้อยู่ประจำ ฯ

◎ พระเครื่องทอดทั้ง บัลลังก์ เรือฤๅ
พระล่วมมณฑปทั้ง ดาบต้น
ชดานชนวนม่อลงบัง คลหัตถ์ ธารเชย
สุพรรณราชพรรณศรีอัน เถอศถ้วนอุไรเรือง
◎ วิชนีชไมมาศด้ำ ถวายพา ยุพัดแฮ
เครื่องพระสุธารศชา ชุดกถ้อง
เชองเทียนพระเต้าชลา ษิโณทก ถังเฮย
สุพรรณภาชน์ส่องชั้นต้อง แต่งตั้งไตรเตรียม ฯ
◎ นอกบัลลังก์ที่นั่งหน้า ผูกแส่ง ปีนเอย
หินคาบสิบคิบแรง ลูกแท้
ทองคร่ำกระหน่ำผลงแผลง ปรบักษ์ บ่นพ่อ
กระสุนชนาดหกบาทแล้ ล่นฟ้าดินไหว ฯ
◎ พนักงานประจำสินาศนั้น นามเถลอง ยศนา
พญาอไภยศรเพลอง หนึ่งผู้
หลวงเสน่ห์ศรวิชิตเชอง ยิงแม่น มือเอย
อิกสนิทอาวุธรู้ ชื่อชสามชน ฯ

๏ พร้อมพระศุภรัตผู้ เจ้ากรม หนึ่งนา
หลวงชื่อสุนทรภิรมย์ เรียกร้อง
จางวางพิริยพลรดม พายฝ่าย ขวาเฮย
สรินับห้านายต้อง นั่งหน้าบัลลังก์ ฯ

๏ ท้ายทนงนอกม่านนั่น นายยาม มหาดเฮย
ทั้งคู่อยู่พิทักษ์ตาม ที่เฝ้า
หลวงอุดมภักดีนาม นายหนึ่ง นาพ่อ
คุมพวกพลพายเจ้า หมู่ซ้ายจางวาง ฯ

๏ นายเวรสามผู้พวก วฺยาฬภณฑ นนฤา
เชอญพระกระหลดสั่นคัน หนึ่งไส้
สองนายพนักงานสุวรรณ พานพัตร เชอญเอย
อิกแพทย์สองผู้ได้ สถิตย์ท้ายลำทรง ฯ

๏ หมอยาทิพจักรเจ้า กรมขวา
หมอนวดราชรักษ์ฯ เรียกรู้
ดำแหน่งแห่งยศถา เสถียรที่ หลวงเฮย
สุกรบัณฑิตย์สองแพทย์ผู้ อยู่เฝ้าบริบาล ฯ

◎ สิทธิสารกาพย์กษัตริย์เจ้า กรมโอ สถเอย
แพทย์หัดถ์จัดราโช ชัยตั้ง
เวรซ้ายสถิตย์ท้ายโท หลวงเลอศ หมอแฮ
สองคู่เจ้าหมู่ทั้ง สี่ไว้เวรละสอง ฯ
◎ สิริผู้อยู่ท้ายแปด ตนประจำ
สำหรับนาเวศลำ ที่นั่งไท้
บริรักษ์ราชโดยดำ หรับรัต โพ้นพ่อ
แสดงเสด็จชลมารคไว้ แบบเบื้องบรรยาย ฯ
◎ ผีพายลำที่นั่งนั้น สักระหลาด สนอบนา
ศิริเปลี่ยนกรกับอาตม์ แปลกล้วน
ชลิบโหมดเพ่งผ่องผาด ไพโรจ รอบฤา
หมวกกลิบลำดวนถ้วน ทุกผู้ล้วมเศียร ฯ
◎ กางเกงยกใส่สั้น สนับเพลา เชองฤา
พายพิศบิดสุพรรณเพรา ยิ่งย้อม
ยาวสั้นสั้นลำเนา อรรณพ นาพ่อ
ชักไล่ไหล่ยกพร้อม เพรอศถ้าถูกเลบง ฯ

◎ ที่นั่งรองสองผลัดต้อง แต่งผจง เตรียมแฮ
ไล้มาศลม้ายลำทรง สุกช้าม
หนึ่งไชยสุพรรณหงษ์ สฤษดิรูป หงษ์เฮย
หนึ่งเรียกเหราข้าม สมุทแม้นเหรา ฯ

◎ ผิวทรงไชยที่นั่งต้น เหรา แต่งเฮย
เตรียมเทียบที่นั่งรองคลา คลาศต้อย
เรือไชยคู่ชักมา เคียงคู่ ชักแฮ
นำที่นั่งไชยใหญ่คล้อย เคลื่อนแคล้วคลาขบวน

◎ แม้วทรงครุฑใหญ่ไล่ สุพรรณหงษ์ ผูกแฮ
ตามแต่งที่นั่งรองคง ชนัดท้าย
ครุฑน้อยขนาบลำทรง ชักคู่ เคียงนา
นำที่นั่งเวนัตย์ย้าย พยุหเพียนเปลี่ยนแปลง

◎ เครื่องประดับสรรพสิ่งถ้วน ที่นั่งรอง นั้นฤา
เฉกเช่นนาเวศทอง ที่นั่งไท้
ไตรรัศวัดวาสอง ลำเท่า เทียมนา
พายมาศชาดล่องไล้ แผกเพียนลำทรง ฯ

◎ ผีพายกายอ่าเพี้ยง ไชยองค์ กฐินนา
นักษราชน่าท้ายช้าง เทอดตั้ง
สามชายเฉกไชยทรง ไตรพร่ำ เพรงพ่อ
แต่งบ่แปลงแปลกทั้ง คู่อ้างอย่างเสมอ ฯ
◎ ในบัลลังก์ไตรตั้งมาก หลากหลาย
ศุภรัตปลัดสองนาย นั่งเฝ้า
หนึ่งวิสุทธสมบัติหมาย จมื่น นามนา
หนึ่งรัตน์โกษาเข้า สถิตย์พร้อมพนักงาน
◎ ถันถับลำดับนั้น นาวา กราบฤา
ถ้วนประกอบกันยา พรั่งพร้อม
เจ้ากรมปลัดซ้ายขวา ดำรวจ ขี่เอย
อิกกับจางวางห้อม แห่ผ้ายภายหลัง ฯ

---

๗ เดียวนี้ใช้ว่า รัตโกษา

๏ จึ่งเรืองครักษ์ทั้ง กรมส่อง
สองพวกพลพันรอง ต่อเต้า
ทหารในคู่กรมกอง ชาญช่าง
ทุกทั่วปลัดแลเจ้า หมู่ล้วนลำละนาย ฯ
๏ ทวารหลังแต่งตั้งคู่ นาวี วางนา
ชวาพระนรินทร์เสน่ ท่านไว้
ฝ่ายเฉวียงภาคพญาศรี สหเทพ สถิตย์ฤๅ
บริรักษ์นเรศวรไท้ ธเรศด้าวปฤษฎางค์
๏ แล้วถึงนาเวศตั้ง เสถียงองค์ หนึ่งนา
เรือพระกฐดคันยาวทรง เทรอดกั้ง
เรือรองขนดเชือกวง วัดมารค มีเอย
ดำแหน่งพันจันท์ตั้ง แต่งไว้เวรทาง ฯ
๏ เรือแสงสรรพยุทธผู้ ชาวงาน
เชือญพระเกาอยาน ตดตอย
สำหรับราชสำราญ สถิตย์ที่ ควรนา
คือที่นั่งขนาดน้อย ขนบเบื้องบูรพ์แสดง

๏ บัดเรือตาร้ายคู่ เคียงประนัง
มีประทุนแผงบัง ปิดบ้อง
ปีนคาบศิลาทัง ดินถูก
บรรทุกตามเสด็จต้อง พยุหน้ำธรรมเนียมฯ
๏ หมื่นก่งศิลป์กับด้วย ก่งศร
คุมขึ่นาวิจร คู่แคล้ว
เกณฑ์หัดปลัดกรมนิกร แสงสินาศ สองนา
พร้อมพรั่งทั้งพลแกล้ว กลันพันปืนยา ฯ

๏ เถมอลพายหลายเหล่าถ้วน มวญพหล หลังนา
เสื้อใส่เศียรมงคล คาดสัน
กางเกงบ่แปลกปน พรรณภาค เดียวพ่อ
แดงดาษดูเด่หลัน จัยย้อมยลแสยง ฯ
๏ พันนันนาเวศเจ้า ต่างกรม ตามเอย
อิกบมีกรมรดม ทั่วถ้วน
เรือกราบที่นั่งควรชม ม่านมาศ รอบฤๅ
ประดับกับกันยาล้วน ภู่ผ้าผูกโชน ฯ

๏ แล้วเรือมวญหมู่ข้า ทูลถวาย บาทเอย
มีอาทิมาตย์สมุหส่อง ยิ่งผู้
กระลาโหมมหาดไทยฉลอง โอษฐ์ราช แลฤๅ
คือพระพาหากู้ กิจอ้างต่างองค์ ฯ

๏ จตุสดมภ์กรมท่าทั้ง วังสถาน
เกษตรนับกับนครบาล ล่ถ้วน
พลเรือนทหารชาญ ศึกเชี่ยว
สองฝ่ายหลายเหล่าล้วน แห่ล้อมหลังตาม ฯ

๏ เรือโขนขนาดใหญ่น้อย เหลือหลาย
เถมอลหมู่ผีพายกาย อ่าอ้าง
กางเกงย่อมลวดลาย ล่ลับล่อง ริ้วแฮ่
ดำดินแดงเขียวบ้าง อย่างย้ายหลายพรรณ

๏ เรือชนมลฑาตย์พัน แต่งผิด ทนงนา
โขนผูกผ้าภูษิศ โหดห้อย
กันยาก็ปกบิด บังร่ม ร้อนฤา
เว้นแต่เรือผู้น้อย ศักดิ์ไร้ ไม่มี ฯ

◎ นาวาพยุหบาตรเจ้า ธรณี์ ดลเอย
เตียรดาษแดนนที์
เนืองเนกดิเรกพิรีย์ อศร้าว
นฤโฆษอรรณพด้าว รดมศัพท์ สนั่นนา
◎ ชบวนเรือพรหมราชผู้ เพื่องพื้นฟูมฟอง ฯ
กรมพระกระลาโหมสรรค์ หัวพัน
พรหมศักดิ์อิกพันบรร สบช้อง
กรมนอกกระลาโหมร้อง จบจัด แจงนา
◎ นฤเบศร์เกษกระษัตริย์ไท้ เรียกอ้างฝ่ายเหนือฯ
ยกยาตรพยุหนาวา ทวารา วดีแฮ
โดยทุรมารคชลา วังน้ำ
ถวายพระกฐินทานซ้ำ ไลยเขตร ชูเชย
◎ อาวาศฝ่ายน้ำนับ เสด็จฝ่ายหลายเวนฯ
สี่สิบเจ็ดประมาณหมาย เนกหลาย
ลำเค็ญพระกายวาย มากด้าว
เพราะพระไทยท่านน้าว หวังโพธิ์
หน่วงน้อมพุทธภูมิฯ

๏ ปองโปรดชัคณสัตวสัน สบสกล
เสวอยวิมุตติมรรคผล ผ่องแผ้ว
มละโยคโอฆเวียนวน วัฏเขตร ข้ามแช
ลุแหล่งศิวาไลยแคล้ว คลาศห้วงสงสาร ฯ

๏ เสร็จแสดงแห่งแบบเบื้อง พยุหบาตร เรือฤา
เรียงเรื่องพระกฐินขนาด ชนบน้ำ
เสนอเนื่องเนกคณปราช ปราโมทย์ เทอญพ่อ
เชอญช่วยพิจารณ์อ่านซ้ำ สอบทั้งเอกโท ฯ

จบชบวนเสด็จพยุหยาตราพระกฐินโดยชลมารค
เท่านี้

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา